

Računovodstvo kratkotrajne imovine u poduzeću Podravka d.d.

Nikolić, Angela

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:673328>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-22**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet ekonomije i turizma

„Dr. Mijo Mirković“

Angela Nikolić

RAČUNOVODSTVO KRATKOTRAJNE IMOVINE U
PODUZEĆU PODRAVKA D.D.

Završni rad

Pula, 2020.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Fakultet ekonomije i turizma

„Dr. Mijo Mirković“

RAČUNOVODSTVO KRATKOTRAJNE IMOVINE U PODUZEĆU PODRAVKA D.D.

Završni rad

Angela Nikolić

JMBAG: 0303042011, redovan student

Studijski smjer: Financijski management

Kolegij: Računovodstvo

Mentor: izv. prof. dr. sc. Ticijan Peruško

Pula, rujan 2020.

Sadržaj

1. Uvod	1
2. POJAM I OBILJEŽJA IMOVINE PODUZEĆA	2
2.1. Podjela imovine prema pojavnom obliku.....	2
2.2. Podjela imovine sa stajališta funkcioniranja u poslovnom procesu.....	3
2.3. Temeljni financijski izvještaj za prikaz imovine poduzeća.....	4
3. KRATKOTRAJNA IMOVINA PODUZEĆA	7
3.1. Pojam, vrste i obilježja kratkotrajne imovine	7
3.2. Računovodstveni obuhvat zaliha	7
3.2.1. Zalihe sirovina i materijala.....	8
3.2.2. Zalihe rezervnih dijelova.....	14
3.2.3. Zalihe sitnog inventara, auto guma i ambalaže.....	15
3.3. Računovodstveno obuhvat kratkotrajnih potraživanja	16
3.3.1. Potraživanja od kupaca.....	16
3.3.2. Potraživanja od radnika.....	17
3.3.3. Potraživanja od države.....	17
3.3.4. Potraživanja za prodaju putem kartica.....	18
3.4. Računovodstveno obuhvat kratkotrajne financijske imovine	18
3.4.1. Ulaganje u dionice.....	19
3.4.2. Ulaganje u dužničke vrijednosne papire.....	21
3.4.3. Dani kratkoročni zajmovi.....	24
3.4.5. Primljeni čekovi i primljene mjenice.....	25
3.5. Računovodstveno obuhvat novca u banci i blagajni	26
3.5.1. Novac na transakcijskom računu.....	37
3.5.2. Žiroračun prijelazni konto.....	28
3.5.3. Devizni račun.....	28
3.5.4. Izdvojena novčana sredstva i akreditivi.....	29

3.5.5. Blagajničko poslovanje.....	30
4. RAČUNOVODSTVOKRATKOTRAJNE IMOVINE U PODUZEĆU PODRAVKA D.D.....	32
4.1. Osnovne informacije o poduzeću Podravka d.d.....	32
4.2. Usvojene računovodstvene politike za kratkotrajnu imovinu.....	34
4.3. Struktura kratkotrajne imovine poduzeća.....	38
5. ZAKLJUČAK.....	41
LITERATURA.....	43
SAŽETAK.....	44
SUMMARY.....	45

1. UVOD

Cilj ovog rada jest objasniti imovinu u poslovanju, način na koji se koristi i podjelu imovine u poslovanju poduzeća. Imovina je glavni resurs od kojeg se očekuju ekonomske koristi na temelju prethodnih događaja. Imovina poduzeća prema vremenskom i funkcionalnom kriteriju dijeli se na dugotrajnu i kratkotrajnu imovinu. Kratkotrajna imovina jest dio ukupne imovine koja će se utrošiti u roku od godine dana i u jednom poslovnom procesu.

Poduzeće Podravka d.d. jedna je od najznačajnijih tvrtki u prehrambenoj industriji na području Republike Hrvatske koja djeluje na domaćim i stranim tržištima. Tema rada je prikazati računovodstvo kratkotrajne imovine u poduzeću Podravka d.d..

U prvom dijelu ovoga rada detaljnije ćemo razraditi temu imovine, koji su to njeni pojavni oblici, kakvu ima funkciju u poduzeću i koji je temeljni financijski izvještaj u kojem se prikazuje imovina.

Glavna tema ovoga rada jest računovodstvo kratkotrajne imovine i treće poglavlje je usmjereno na pojam, vrste i obilježje kratkotrajne imovine.

U četvrtom poglavlju pobliže će se opisati poduzeće Podravka d.d., računovodstvene politike i struktura kratkotrajne imovine. Za prikaz kretanja strukture kratkotrajne imovine korištena su godišnja izvješća poduzeća, te su prikazane promjene koje su nastale unutar kratkotrajne imovine poduzeća.

2. POJAM I OBILJEŽJA IMOVINE PODUZEĆA

Imovina je resurs s ekonomskom vrijednošću kojeg pojedinac, korporacija ili država posjeduje ili kontrolira s očekivanjem da će mu pružiti buduću korist. Imovina se izvještava u bilanci poduzeća i kupuje se ili stvara radi povećanja vrijednosti tvrtke ili koristi poslovanja tvrtke. Imovina se može smatrati nečim što u budućnosti može generirati novčani tok, smanjiti troškove ili poboljšati prodaju, bez obzira radi li se o proizvodnoj opremi ili patentu.

Imovina je resurs koji kontrolira subjekt kao rezultat prošlih događaja i iz kojeg se očekuje priljev budućih ekonomskih koristi u poduzeće.

2.1. Podjela imovine prema pojavnom obliku

Prema pojavnom obliku imovinu možemo podijeliti na novac, materijalne stvari, potraživanja i ostala prava te na plaćene troškove budućeg razdoblja i nedospjelu naplatu prihoda.

Novac je svaki predmet koji se općenito prihvaća kao plaćanje za robu i usluge te otplatu dugova u određenoj zemlji ili u socio-ekonomskom kontekstu. Glavne funkcije novca razlikuju se kao: sredstvo razmjene, obračunska jedinica, cijena vrijednosti te povremeno način odgođenog plaćanja. Najvažnija funkcija novca jest da je on sredstvo za razmjenu radi olakšavanja transakcija.

Novcem u širem smislu u računovodstvenoj terminologiji smatra se gotovina i novac deponiran na depozitnim računima u banci ukoliko njihova uporaba ne prelazi rok dulji od godine dana. Zbog efikasnog poslovanja višak gotovine moguće je uložiti u novčane ekvivalente poput državnih obveznica, komercijalnih zapisa i sredstava novčanog tržišta.

Pod materijalnim stvarima smatramo zemljišta, zalihe proizvodnje, poluproizvoda gotovih proizvoda, trgovačke robe, građevinske objekte, opremu, postrojenja i inventar, zalihe materijala, sitnog inventara i rezervnih dijelova.

Potraživanja i ostala prava smatraju se dijelom imovine ukoliko se mogu iskazati u novcu odnosno da će u određenom vremenu prijeći u novac ili u slučaju ako se njihovim korištenjem ostvaruje neka ekonomska korist. Ona mogu biti eksterno (vanjski) usmjerena prava i interno (unutarnje) usmjerena prava. Eksterno

usmjerena prava jesu potraživanja iz poslovnih odnosa, dok su interno usmjerena prava ona prava za korištenje tuđih dostignuća poput prava na korištenje patenata, licenci, imena, pečata.

Plaćeni troškovi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda jesu novčane uplate i isplate koje se računovodstveno nisu prikazale kao rashodi i prihodi kada su se dogodile nego će se računovodstveno prikazati u sljedećem razdoblju ili u nekoliko njih.

2.2. Podjela imovine sa stajališta funkcioniranja u poslovnom procesu

Sa stajališta funkcioniranja u poslovnom procesu imovinu dijelimo na dugotrajnu ili stalnu i kratkotrajnu ili tekuću imovinu.

Dugotrajnom smatramo imovinu koja ima vremenski rok duži od godine dana te njen pojavni oblik ostaje isti. Ona imovina koja je namijenjena korištenju, a ne daljnjoj preprodaji. Dugotrajnu odnosno stalnu imovinu možemo podijeliti na nematerijalnu imovinu, materijalnu imovinu, financijsku imovinu i dugotrajna potraživanja.

Dugotrajna materijalna imovina dugoročno je materijalna imovina ili oprema koju tvrtka posjeduje i koristi u svojim operacijama za ostvarivanje prihoda. Ne očekuje se da će stalna imovina biti potrošena ili pretvorena u novac u roku od godinu dana. Dugotrajna imovina se najčešće pojavljuje u bilanci kao nekretnine, postrojenja i oprema. Naziva se također i kapitalnom imovinom.

Nematerijalna imovina je imovina koja nije fizičke prirode. Goodwill, prepoznatljivost branda i intelektualno vlasništvo, poput patenata, zaštitnih znakova i autorskih prava, sve to je nematerijalna imovina. Nematerijalna imovina postoji nasuprot materijalnoj imovini, koja uključuje zemljište, vozila, opremu i inventar.

Kratkotrajnom ili tekućom smatramo onu imovinu za koju se smatra da će biti utrošena u proizvodnom procesu te koja ima vremenski rok do godine dana. Kratkotrajnu imovinu dijelimo na zalihe, potraživanja, financijsku imovinu i novac u banci i blagajni.

Kratkotrajnu i dugotrajnu imovinu možemo razgraničiti kroz vremenski i funkcionalni kriterij. Vremenski kriterij označava vrijeme u kojem imovina ostaje u istom pojavnom

obliku, dok funkcionalni kriterij označava je li imovina utrošena u jednom ili više proizvodnih ciklusa.

2.3. Temeljni financijski izvještaj za prikaz imovine poduzeća

Temeljni financijski izvještaj jest bilanca zapravo izvještaj o financijskim položaju. Elementi bilance su imovina, obveze i kapital to jest glavnica. Bilanca stanja je financijsko izvješće koje izvještava o imovini, obvezama i kapitalu tvrtke u određeno vrijeme i pruža osnovu za izračunavanje stope prinosa i procjenu strukture kapitala. To je financijsko izvješće koje pruža kratak prikaz onoga što tvrtka posjeduje i duguje, kao i iznos uložen od strane dioničara.

Bilanca se koristi zajedno s drugim važnim financijskim izvještajima kao što su račun dobiti i gubitka te izvještaj o novčanim tokovima za provođenje temeljne analize ili izračuna financijskih omjera.

Bilanca prikazuje financijski položaj poduzeća na određeni dan. Sastoji se od pasive i aktive odnosno pod aktivu spada imovina poduzeća, dok pod pasivu spadaju obveze i kapital. Temelj sastavljanja jest računovodstvena jednadžba što znači da aktiva mora biti jednaka pasivi odnosno imovina jest zbroj obveza i kapitala.

Budući da smo ranije ukratko opisali imovinu odnosno aktivu sada ćemo se dotaknuti pasive. Pasiva se sastoji od kapitala što je vlastiti izvor financiranja i obveza koje spadaju u tuđe izvore financiranja. Prema međunarodnim računovodstvenim standardima "obveza je sadašnji dug poduzeća koji je proizlazi iz prošlih događaja i za čije podmirenje se očekuje odljev resursa to jest ekonomske koristi." Obveze dijelimo na dugoročne obveze i kratkoročne obveze.

Kapitalna imovina je imovina tvrtke koja se nalazi u tekućem ili dugoročnom dijelu bilance. Kapitalna imovina može uključivati novac, novčane ekvivalente i utržive vrijednosne papire, kao i proizvodnu opremu, proizvodne pogone i skladišta.

Kapital jest vlastiti trajni izvor financiranja odnosno izvor financiranja od strane vlasnika poduzeća. Kapital dijelimo na uplaćeni kapital i zarađeni kapital. Uplaćenim kapitalom smatramo upisani temeljni kapital te kapitalne rezerve, a dok zarađenim kapitalom smatramo rezerve iz dobiti, revalorizacijski rezerve, zadržanu dobit te dobit tekuće godine.

Općenito, obveza je dužnost koju nameću ugovor između jedne i druge strane koja još nije ispunjena ili plaćena. U računovodstvu, financijska obveza je također obveza, ali je više definirana prethodnim poslovnim transakcijama, događajima, prodajom, razmjenom imovine ili usluga ili bilo čime što bi kasnije moglo osigurati ekonomsku korist. Obveze se obično smatraju kratkoročnim (očekuje se da će biti zaključeni za 12 mjeseci ili manje) ili dugoročnim (12 mjeseci ili više).

Prema Pravilniku o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja propisana je obveza sastavljanja bilance za poslovnu godinu koja mora biti javno objavljena.

U nastavku prikazujemo skraćenu bilancu prema Pravilniku o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja:

Tablica 1. Skraćen izvještaj o financijskom položaju (bilanca)

Oznaka pozicije	Naziv pozicije
	AKTIVA
A	POTRAŽIVANJA ZA UPISANI A NEUPLAĆENI KAPITAL
B	DUGOTRAJNA IMOVINA
I	NEMATERIJALNA IMOVINA
II	MATERIJALNA IMOVINA
III	DUGOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA
IV	POTRAŽIVANJA
V	ODGOĐENA POREZNA IMOVINA
C	KRATKOTRAJNA IMOVINA
I	ZALIHE
II	POTRAŽIVANJA
III	KRATKOTRAJNA FINACIJSKA IMOVINA
IV	NOVAC U BANC I BLAGAJNI

D	PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA I OBRAČUNATI PRIHODI
E	UKUPNO AKTIVA
F	IZVANBILANČNI ZAPISI
	PASIVA
A	KAPITAL I REZERVE
I	TEMELJNI (UPISANI) KAPITAL
II	KAPITALNE REZERVE
III	REZERVE IZ DOBITI
IV	REVALORIZACIJSKE REZERVE
V	REZERVE FER VRIJEDNOSTI
VI	ZADRŽANA DOBIT ILI PRENESENI GUBITAK
VII	DOBIT ILI GUBITAK POSLOVNE GODINE
VIII	MANJINSKI (NEKONTROLIRAJUĆI) INTERES
B	REZERVIRANJA
C	DUGOROČNE OBVEZE
D	KRATKOROČNE OBVEZE
E	ODGOĐENO PLAĆANJE TROŠKOVA I PRIHOD BUDUĆEG RAZDOBLJA
F	UKUPNO – PASIVA
G	IZVANBILANČNI ZAPISI

Izvor: http://www.osfi.hr/Uploads/1/2/73/20/337/Pravilnik_o_strukturi_i_sadrzaju_godis_njih_financijskih_izvjestaja_Narodne_novine_95_16.pdf (20.09.2020.)

3. KRATKOTRAJNA IMOVINA PODUZEĆA

„Likvidnost se definira kao sposobnost transformacije pojedinog imovinskog oblika u novac kao najlikvidniji oblik imovine. Prema kriteriju likvidnosti (unovčivosti) relevantno je vremensko razdoblje u kojem se očekuje da će se pojedini oblik imovine pretvoriti u novac. Prema tom kriteriju, oni oblici imovine za koje se očekuje da će se pretvoriti u novac u razdoblju kraćem od dvanaest mjeseci klasificiraju se u kratkotrajnu imovinu.“¹

Kratkotrajna imovina predstavlja svu imovinu tvrtke za koju se očekuje da će se uobičajeno prodati, potrošiti, koristiti ili iscrpiti standardnim poslovnim poslovanjem unutar jedne godine. Kratkotrajna imovina se pojavljuje u bilanci poduzeća, jednom od potrebnih financijskih izvještaja koji se moraju ispunjavati svake godine.

3.1. Pojam, vrste i obilježja kratkotrajne imovine

Kratkotrajna imovina je sva imovina tvrtke za koju se očekuje da će biti prodana ili korištena kao rezultat standardnog poslovanja tijekom sljedeće godine. Kratkotrajna imovina uključuje novac, novčane ekvivalente, potraživanja, zalihe, financijski imovinu i aktivna vremenska razgraničenja. Kratkotrajna imovina važna je za poslovanje jer se koristi za odvijanje svakodnevnog poslovanja .

3.2. Računovodstveni obuhvat zaliha

„Zalihe sirovina i materijala, rezervnih dijelova, sitnog inventara, auto guma i ambalaže jesu kratkotrajna imovina koja se troši u procesu proizvodnje proizvoda ili pružanja usluga. Za velike poduzetnike koji su prema članku Zakona o računovodstvu dužni sastavljati i prezentirati financijske izvještaje primjenom Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja za računovodstveno evidentiranje zaliha mjerodavan je Međunarodni računovodstveni standard 2, Zalihe. Shodno istom normativnom okviru računovodstveno evidentiranje zaliha za mikro, male i srednje poduzetnike određeno je zahtjevima hrvatskih standarda financijskog izvještavanja 10, Zalihe. No svakako treba istaknuti kako nema značajnih razlika u

¹ D. Gulin, Računovodstvo 2 – evidentiranje poslovnih procesa, Zagreb, Rif, 2018. Str.91

odredbama između hrvatskih standarda financijskog izvještavanja i međunarodnih financijskih standarda za zalihe.“²

3.2.1. Zalihe sirovina i materijala

„Zalihe sirovina i materijala jesu kratkotrajna materijalna imovina koja se koristi u procesu proizvodnje proizvoda te se početno mjeri po trošku nabave, a nakon početnog priznavanja mjeri se po trošku nabave ili po neto utrživoj vrijednosti, ovisno o tome što je niže. Za evidentiranje zaliha sirovina i materijala koristi se skupina konta 31 koja obuhvaća konta:

- Sirovine i materijal na skladištu - konto 310
- Sirovine i materijal u obradi, doradi i na putu - konto 316
- Ispravak vrijednosti - umanjenje vrijednosti sirovina i materijala - konto 317
- Odstupanje od planiranih cijena sirovina i materijala - konto 319

Osnovni procesi koji se vezuju uz zalihe sirovina i materijala i koji se računovodstveno evidentiraju obuhvaćaju procese nabave, utroška i otuđenja sirovina i materijala. Osnovni procesi koji se vezuju uz zalihe sirovina i materijala i koji se računovodstveno evidentiraju obuhvaćaju procese nabave, utroška i otuđenja sirovina i materijala.“³

Početni proces kod računovodstvenog evidentiranja sirovina i materijala je proces nabave. Proces obuhvaća različite poslovne događaje vezane uz dovođenje sirovina i materijala na skladište. Budući da se sirovine i materijal uglavnom nabavljaju s namjerom utroška u proizvodnom procesu, proces utroška podrazumijeva poslovni događaj izdavanja sirovina i materijala sa skladišta i njegov utrošak u proizvodnji.

Otuđenje sirovina i materijala je proces kojeg je potrebno evidentirati računovodstveno ukoliko dolazi do prodaje i rashodovanja ili nekog drugog oblika otuđenja.

Ranije opisani procesi računovodstveno se evidentiraju u ovim poslovnim knjigama: skladišnoj evidenciji, glavnoj knjizi i analitičkom knjigovodstvu sirovina i materijala. Navedene evidencije međusobno su usklađene, a razlikuju se samo u načinu

² D. Gulin, Računovodstvo 2 – evidentiranje poslovnih procesa, Zagreb, Rif, 2018. Str. 92

³ D. Gulin, Računovodstvo 2 – evidentiranje poslovnih procesa, Zagreb, Rif, 2018. Str. 92

evidentiranja. Primjerice, u skladišnoj evidenciji se stanje i promjene zaliha evidentiraju samo količinski dok se na primjer u analitičkom knjigovodstvu odnosno materijalnom knjigovodstvu zalihe sirovina i materijala evidentiraju i vrijednosno i količinski posebno metodološki za svaku vrstu sirovina i materijala. Kod evidentiranja u glavnu knjigu stanje i promjene stanja sirovina i materijala evidentiraju se vrijednosno odnosno sintetički ili zbirno za sve zalihe materijala i sirovina.

„Skladišna primka je knjigovodstvena isprava koju ispostavlja skladištar kod zaprimanja sirovina i materijala u skladište i to u većini slučajeva u tri primjerka. Prvi primjerak dostavlja se analitičkom ili materijalnom knjigovodstvu gdje se tereti vrijednosno i količinski odgovarajući analitički konto. Drugi primjerak dostavlja se u likvidaturu odnosno obračunski ured i služi kao osnova za ispostavljanje naloga za podmirenje računa dobavljača. Treći primjerak služi kao osnova za knjiženje zaprimanja sirovina i materijala u skladište.

Izdatnica materijala je knjigovodstvena isprava koja se ispostavlja kod izdavanja sirovina i materijala i to u uglavnom za utrošak u proces proizvodnje.

Kod isporuke sirovina i materijala izdatnica se popunjava na temelju zahtjevnice koju dostavlja odgovorna osoba iz proizvodnog pogona. Najčešće su izdatnica i zahtjevnica spojeni dokumenti kako bi se vidjelo što je od zahtijevanih sirovina i materijala isporučeno. Izdatnica se u praksi ispostavlja u četiri primjerka, na koje se upisuju vrste i količine ispučenih sirovina i materijala te njihova cijena i vrijednost. Prvi primjerak izdatnice dostavlja se analitičkom ili materijalnom knjigovodstvu na knjiženje, drugi primjerak dostavlja se za obračun i knjiženje u pogonsko knjigovodstvo dok se treći primjerak prilaže radnom nalogu (ukoliko postoji), a četvrti primjerak ostaje u bloku i služi kao temelj za knjiženje u skladištu (skladišnoj kartoteci) odnosno za razduženje skladišta.

Izdatnice se u praksi obično obračunavaju u određenim vremenskim intervalima (svakih 10 dana, svakih mjesec dana itd.) te se knjiže u skupnom obračunskom iznosu.

Povratnica materijala je knjigovodstvena isprava koja se izdaje kada se sirovine i materijali koji su ranije izdani u proizvodnju ne utroše pa se ponovno zadužuju na

skladište i pritom se radi storno prethodno proknjiženih troškova utrošenih sirovina i materijala.

Međuskladišnica je knjigovodstvena isprava koja se koristi kod prijenosa zaliha sirovina i materijala iz jednog skladišta u drugo unutar iste tvrtke. Uglavnom se ispostavlja u pet primjeraka pa se temeljem istih knjiže promjene u skladišnoj evidenciji i analitičkom to jest materijalnom knjigovodstvu.

Otpremnica sirovina i materijala je knjigovodstvena isprava koja se ispostavlja kada dolazi do otuđenja to jest prodaje sirovina i materijala kupcu pa predstavlja podlogu za evidentiranje izlaza sirovina i materijala kod skladišne evidencije i vrijednosno razduženje u analitičkom odnosno materijalnom knjigovodstvu. Jedan primjerak otpremnice dostavlja se kupcu, a jedan prodajnom odjelu zbog izrade računa.

Odluka i temeljnica o vrijednosnom usklađenju sirovina i materijala služi kao baza za računovodstveno evidentiranje vrijednosnog usklađenja sirovina i materijala i koristi se u slučajevima kada se vrijednost sirovina i materijala zbog određenih razloga smanji ispod neto vrijednosti koja se može realizirati.

Popis stanja sirovina i materijala (inventurna lista) sastavlja se prilikom provođenja inventure u skladištu točnije usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem u skladištu pa služi kao podloga za knjiženje viškova ili manjkova sirovina i materijala na kraju razdoblja.

Odluka o knjiženju viškova ili manjkova po inventuri donosi se nakon provedenog popisa stanja sirovina i materijala ako dođe do pojave viškova ili manjkova. Temeljem spomenute odluke provode se adekvatna knjiženja s ciljem usklađenja knjigovodstvenog i stvarnog stanja.

U teoriji i praksi postoje metode iskazivanja zaliha sirovina i materijala, a to su: iskazivanje zaliha po stvarnom trošku nabave i iskazivanje zaliha po planiranom trošku nabave.

Navedene metode iskazivanja zaliha razlikuju se u procesima nabave, uskladištenja, utroška i otuđenja zaliha, stoga su u nastavku detaljno objašnjene obje metode.

Nabava sirovina i materijala uz evidenciju po stvarnom trošku nabave zahtjeva da se sirovine i materijal u fazi nabave i uskladištenja evidentiraju u visini stvarno nastalog troška nabave koji uključuje sve troškove koji su nastali u procesu nabave zaliha. Dakle, trošak nabave obuhvaća sljedeće vrste troškova prema stvarnim iznosima po primljenim računima dobavljača poput kupovne cijene sirovina i materijala, troškova prijevoza i ostalih troškovi dopreme sirovina i materijala, carina i drugih uvoznih pristojbi, nepovratnog porezi te svih ostalih troškova nabave koji se mogu izravno pripisati stjecanju zaliha. U troškove nabave zaliha ne uključuju se porezi koji se kasnije mogu vratiti od poreznih vlasti. Zato poduzeća koja su u sustavu poreza na dodanu vrijednost u trošak nabave ne uključuju iznos poreza na dodanu vrijednost. Trgovački i količinski popusti se oduzimaju od troškova nabave. Dakle, uz sintetički konto 310 sirovine i materijal u skladištu koriste se i analitička konta za evidentiranje nabave poput:

- Kupovna cijena sirovina i materijala - konto 3000
- Troškovi prijevoza i ostali troškovi dopreme sirovina i materijala - konto 3010
- Carine i druge uvozne pristojbe za sirovine i materijala - konto 3020
- Nepovratni porezi pri nabavi sirovina i materijala - konto 3030
- Ostali troškovi nabave koji se mogu izravno pripisati stjecanju sirovina i materijala - konto 3040
- Obračun troškova nabave sirovina i materijala - konto 3090

Zalihe sirovina i materijala se u praksi najčešće vrednuju po stvarnom trošku nabave, no postoji i nabava sirovina i materijala uz evidenciju zaliha po planiranom trošku nabave. Za vođenje zaliha po planiranom trošku nabave poduzeće mora za svaku poslovnu godinu odrediti odnosno procijeniti troškove nabave za planirani opseg nabave sirovina i materijala. Ako se sirovine i materijal u procesu nabave i uskladištenja iskazuju po planiranom trošku nabave tada se knjiže na zalihe prema planiranoj cijeni uz korištenje konta 319 odnosno konta odstupanja od planiranih cijena sirovina i materijala. Na taj način se korištenjem konta odstupanja osiguravaju podaci o stvarnom trošku nabave jer kada se zajedno promatra skupina konta 31 sirovine i materijal na skladištu iskazana po planiranom trošku nabave i skupina konta 319 odstupanje od planiranih cijena sirovina i materijala dobiva se stvarni trošak nabave zaliha. Ako je planirana cijena po kojoj su sirovine i materijal zaduženi na skladištu veća od stvarne nabavne cijene tada je riječ o pozitivnom (povoljnom)

odstupanja koje se knjiži na potražnoj strani konta odstupanje od planiranih cijena sirovina i materijala.“⁴

Imamo više vrsta metoda obračuna utroška sirovina i materijala, a to su FIFO, LIFO, HIFO, NIFO, metoda specifične identifikacije i metoda ponderiranih prosječnih cijena. Kod eksternog financijskog izvještavanja koriste se ili metoda FIFO ili metoda ponderiranih prosječnih cijena. Ostale metode koriste se za potrebe internog izvještavanja managementa.

O odabiru metode ovisi iskazivanje zaliha u bilanci i troškova utrošenih sirovina i materijala u računu dobiti i gubitka. Metodama obračuna utroška zaliha može se kratkoročno utjecati na poslovni rezultat poduzeća. Poduzeće odabranu metodu ne može mijenjati tijekom godine odnosno mora joj biti dosljedan. Kod metoda FIFO i ponderiranih prosječnih cijena u financijskom računovodstvu knjiži se vrijednost utroška sirovina i materijala. U nastavku ćemo objasniti metodu ponderiranih prosječnih cijena i FIFO metodu.

„Metoda ponderiranih prosječnih cijena podrazumijeva postupak po kojem se trošak neke stavke određuje temeljem ponderiranog prosječnog troška svih stavki na početku razdoblja i troška sličnih stavki koje su kupljene ili proizvedene u tom razdoblju. Prosjek se može izračunati periodički ili po zaprimanju svake dodatne pošiljke ovisno o uvjetima u kojima poduzetnik posluje. Metoda ponderiranih prosječnih cijena pretpostavlja da se utrošak sirovina i materijala množi ponderiranom prosječnom cijenom koja se izračunava tako da se vrijednosno stanje zaliha sirovina i materijala prije samog utroška podijeli s količinskim stanjem zaliha sirovina i materijala prije utroška. Dobivena ponderirana prosječna cijena se zatim množi s količinom sirovina i materijala koja će se utrošiti u proizvodnom procesu te se na taj način dobiva trošak utrošenih sirovina i materijala primjenom metode ponderiranih prosječnih cijena. Prednost primjene metode ponderiranih prosječnih cijena ogleda se prije svega u jednostavnosti same primjene u praksi, osobito danas kada se obračun utroška obavlja pomoću računala. No, s druge strane, nedostatak ove metode izražen je u uvjetima rasta cijena budući da korištenjem ponderiranih prosječnih cijena za obračun utroška sirovina i materijala može dovesti do nerealnih

⁴ D. Gulin, Računovodstvo 2 – evidentiranje poslovnih procesa, Zagreb, Rif, 2018. Str. 99

zaključaka u odnosu na stvarne troškove nabave zaliha čime se onemogućava učinkovito upravljanje i odlučivanje od strane menadžmenta.“⁵

„Prema metodi FIFO odnosno metodi „prvi ulaz prvi izlaz“ sa zaliha sirovina i materijala prvo će se razdužiti one stavke koje su prve nabavljene. Dakle, izlaz sa zaliha se obračunava po prvim ulaznim cijenama i tako dalje redom dok se zalihe ne iscrpe. Na kraju razdoblja na zalihama sirovina i materijala nalaze se one stavke koje su zadnje nabavljene po zadnjim ulaznim cijenama. Što se tiče prednosti primjene FIFO metode, može se istaknuti da u uvjetima umjerene inflacije zalihe sirovina i materijala na kraju razdoblja prikazuju najbližu vrijednost trenutnim (tekućim) cijenama sirovina i materijala. Navedeno osobito dolazi do izražaja kada je obrtaj zaliha dovoljno velik te se nabavljene sirovine i materijal ne zadržavaju dugo na zalihama. Glavni nedostatak FIFO metode u uvjetima umjerene inflacije je u tome što se relativno stariji troškovi utrošenih zaliha sirovina i materijala sučeljavaju s prihodima koji su bliži tekućim troškovima nabave sirovina i materijala te se samim time dobiva veća marža profita. Spomenuti problem osobito dolazi do izražaja u uvjetima kada je koeficijent obrtaja zaliha mali te se samim time sirovine i materijal po starijim ulaznim cijenama duže zadržavaju na zalihama.“⁶

Kod obračuna utroška sirovina i materijala kod vođenja zaliha po planiranom trošku nabave može doći do odstupanja, a taj iznos odstupanja od planiranih cijena utrošenih sirovina i materijala, može se izračunati pomoću prosječne stope odstupanja i pomoću koeficijenta utroška. Ukoliko se primjenjuje bilo koji od ova 2 postupka dobiti će se isti iznos odstupanja za utrošene sirovine i materijal.

Kada je planirani trošak nabave veći od stvarnog troška dolazi do pozitivnog odstupanja i knjiži se na potražnoj strani konta odstupanja od planiranih cijena sirovina i materijala. Ako dođe do situacije u kojoj je planirani trošak nabave manji od stvarnog troška dolazi do negativnog odstupanja koje se knjiži na dugovnoj strani konta odstupanja od planiranih cijena sirovina i materijala.

U slučaju kada postoje zahtjevi proizvodnje za poboljšanjem, sirovine i materijal se šalju na doradu, obradu ili manipulaciju. Kod dorade, obrade i manipulacije mogu se mijenjati početna svojstva sirovina i materijala, a svi troškovi koji se uz to vežu

⁵ D. Gulin, Računovodstvo 2 – evidentiranje poslovnih procesa, Zagreb, Rif, 2018. str. 102

⁶ D. Gulin, Računovodstvo 2 – evidentiranje poslovnih procesa, Zagreb, Rif, 2018. str. 104

povećavaju nabavnu vrijednost sirovina i materijala i knjiže se na kontu sirovine i materijal u doradi, obradi i manipulaciji. Dorada, obrada i manipulacija može se događati unutar vlastitog poduzeća ili izvan njega ili pak kombinacijom ova dva načina.

Ukoliko se zalihe sirovina i materijala ne utroše u proizvodnom procesu, dolazi do prestanka njihovog priznavanja to jest otuđenja. Aktivnosti koje se vežu uz otuđenje jesu prodaja, manjkovi ili pak vrijednosno usklađivanje zaliha sirovina i materijala. Također do otuđivanja može doći u slučaju kada se sirovine i materijal doniraju ili se pak rashoduju zbog nekih vanjskih uzroka na primjer poplave, požari i slično. Kada dođe do toga da zalihe sirovina i materijala više ne odgovaraju proizvodnom procesu sa svojim svojstvima, mogu se prodati te isknjižiti sa zaliha po nabavnoj cijeni. Ako je stvarno stanje zaliha veće od knjigovodstvenog stanja, dolazi do viška zaliha, a u obrnutom slučaju dolazi do manjka te je i jedan i drugi slučaj potrebno proknjižiti na kontima viškova i manjkova.

3.2.2. Zalihe rezervnih dijelova

Gotovi elementi, uređaji ili sklopovi koji se mogu ugraditi u različitu opremu, postrojenja, strojeve ili neki drugi oblik dugotrajne materijalne imovine nazivaju se rezervni dijelovi.

Nakon što su utrošeni, odmah se priznaju kao rashod te se evidentiraju u skupini konta 32 rezervni dijelovi ukoliko poduzeća imaju vlastite odjele za održavanje opreme.

Poduzeća mogu posjedovati i veće rezervne dijelove koje mogu koristiti više od jedne godine i u tom slučaju njih se klasificira kao dugotrajnu materijalnu imovinu. Na poduzeću je odluka hoće li određeni rezervni dio tretirati kao zalihu ili kao dugotrajnu materijalnu imovinu, ovisno o njenoj vrijednosti, koristi te načinu upotrebe.

Računovodstveno, zalihe rezervnih dijelova se tretiraju jednako zalihama sirovina i materijala. Također se početno iskazuju po trošku nabave koji obuhvaća kupovnu cijenu, troškove prijevoza i dopreme, carine, nepovratne poreze te ostale troškove koji nastaju stjecanjem zaliha rezervnih dijelova. Isto tako, zalihe rezervnih dijelova

se mogu voditi po stvarnom trošku nabave ili po planiranim cijenama nabave uz konto odstupanja.

3.2.3. Zalihe sitnog inventara, auto guma i ambalaže

Imovinu kojoj je trošak nabave do 3500 kuna, a vijek može biti ili duži ili kraći od jedne godine, smatramo pod sitnim inventarom, auto gumama ili pak ambalažom, a evidentira se preko skupine konta 30 obračun nabave, gdje se na zalihe prenose svi troškovi nabave. Poduzeća koja drže na zalihama sitan inventar, auto gume i ambalažu evidentiraju ih po stvarnom trošku nabave to jest po nabavnim cijenama. Ako poduzeća ne drže sitan inventar, auto gume i ambalažu na zalihama, evidentiraju ih na kontima u upotrebi.

Trošak odnosno otpis zaliha nastaje stavljanjem te imovine u upotrebu. U tom slučaju imamo dvije metode otpisa: metoda jednokratnog ili 100%-tnog otpisa te kalkulativan otpis prema vremenu uporabe. Uglavnom se koristi metoda 100%-tnog otpisa gdje se nabavna vrijednost kod stavljanja u upotrebu priznaje u troškove. Management poduzeća odlučuje o metodi otpisa no do toga dolazi ukoliko se sitan inventar, auto gume i ambalaža knjiži na zalihe.

U troškove nabave sitnog inventara podrazumijevaju se kupovna cijena, troškovi prijevoza i dopreme, carine i druge pristojbe, nepovratni porezi te drugi troškovi koji su doveli sitan inventar u sadašnje stanje i lokaciju.

Auto gume na zalihama se vode samo u slučaju da nisu odmah montirane, a ukoliko jesu tada se evidentiraju kao trošak. Ako postoje auto gume na zalihama, knjižimo ih po trošku nabave. U praksi, uglavnom kod nabave auto guma ne nastaju ovisni troškovi te se one knjiže izravno na skladište. Kod stavljanja auto guma u upotrebu, također dolazi do otpisa koji između ostalog može biti jednokratni ili kalkulativan.

Ambalaža služi za zaštitu sirovina, materijala, gotovih proizvoda, trgovačke robe. Evidentiranje je jednako kao i kod sitnog inventara i auto guma no moguće je da postoje ovisni troškovi te se tada knjiži preko skupine konta za obračun nabave. Ukoliko nema ovisnih troškova, u tom slučaju se izravno ambalaža knjiži na skladište.

Nedvojbeno, kod otpisa ambalaže možemo koristiti ili metodu 100%-tnog otpisa ili metodu kalkulativnog otpisa. Kod kalkulativnog otpisa zbog postupnog trošenja

ambalaže dolazi do procjene vijeka trajanja. Uglavnom se internim aktom poduzeća određuje vijek trajanja te se tako izračunava stopa otpisa za svaku vrstu ambalaže. Kada je ambalaža otpisana i njeno knjigovodstveno stanje nula, ista može ostati u računovodstvenoj evidenciji i može se koristiti dok se ne uništi, zatim se rashoduje i isknjižava iz evidencije.

3.3. Računovodstveni obuhvat kratkotrajnih potraživanja

Potraživanjima smatramo pravo potraživati od dužnika isporuku dobara, pružanje usluga ili pak plaćanje duga. Kratkotrajna potraživanja jesu ona s rokom dospijeca do jedne godine. Ona jesu rezultat poslovnih aktivnosti poduzeća poput prodaje gotovih proizvoda, prodaje trgovačke robe, iznajmljivanje imovine, pružanje usluga ili pak prodaje dugotrajne imovine. U bilanci se potraživanja priznaju samo ako ona postane dio ugovorenih uvjeta ili kada imamo neku ekonomsku korist od nje to jest može se vrijednosno izmjeriti. Početno mjerimo potraživanja po cijeni koja je bila ostvarena prodajom neke imovine odnosno po fer vrijednosti.

3.3.1. Potraživanja od kupaca

Potraživanja od kupaca jesu posljedica isporuke određenih dobara ili usluga kupcima koja oni ne plaćaju odmah novcem već do plaćanja dolazi naknadno. Dok kupac ne vrati dug u bilanci se iskazuju potraživanja za isporučena dobra ili usluge kupcu. Ispostavljeni račun služi kao dokaz odnosno podloga za evidentiranje potraživanja te priznavanje prihoda od prodaje. Prihod kao dio obračunske kategorije nastaje kod isporuke dobara ili usluga bez obzira je li došlo do naplate istog ili ne. U praksi se uglavnom koriste analitička konta kojima se razvrstavaju potraživanja od svih kupaca posebno.

Zbog razlike u postupku knjiženja razlikujemo potraživanja od kupaca u tuzemstvu i inozemstvu. Kod isporuke dobara i usluga u tuzemstvu ukoliko je poduzetnik u sustavu PDV-a tada se potraživanja iskazuju s uključenim PDV-om na računu i u tom slučaju PDV se iskazuje kao obveza, a prodajna vrijednost kao prihod.

Kod kupaca iz inozemstva razlikujemo one koji dolaze s područja država članica Europske Unije i kupaca iz trećih zemalja odnosno onih koji dolaze s područja koja nisu dio Europske Unije.

Transakcije s inozemnim kupcima knjiže se u kunama no moraju se osigurati podaci u stranoj valuti zbog usklađenja potraživanja na datum plaćanja ili datum bilance. Za evidentiranje inozemnih transakcija primjenjuje se srednji tečaj Hrvatske narodne banke koji vrijedi na datum transakcije. Ukoliko dođe do promjene tečaja između datuma transakcije i datuma plaćanja odnosno datuma bilance može doći do pozitivnih ili negativnih tečajnih razlika. Pozitivne tečajne razlike spadaju pod prihode, dok negativne tečajne razlike spadaju u troškove.

U slučaju da nije moguće naplatiti potraživanje od kupaca, tada dolazi do otpisa istog. To se radi na način da se smanje potraživanja od kupaca i otvori konto rashodi od otpisa potraživanja od kupaca. Ukoliko postoji mogućnost naplate potraživanja, na primjer, pomoću sudske tužbe tada dolazi do provedbe vrijednosnog usklađivanja potraživanja od kupaca.

3.3.2. Potraživanja od radnika

Potraživanja od radnika čine potraživanja poslodavca prema radniku na temelju različitih povoda poput više isplaćenih plaća ili drugih primitaka zaposlenika, manjkova ili nekih drugih učinjenih šteta čija odgovornost pada na zaposlenika ili pak različite akontacije za službena putovanja. Poseban analitički konto otvaramo za svako prethodno navedeno potraživanje.

3.3.3. Potraživanja od države

U potraživanja od države spadaju državne potpore, premije, regres, stimulacije, potraživanja s osnova povrata carina i pristojbi, trošarina te za više plaćene posebne poreze, više plaćene poreze na dohodak te prireze porezu na dohodak, više uplaćene predujmove i više plaćene poreze iz dobiti i plaćene doprinose za mirovinsko i zdravstveno osiguranje, zapošljavanje, članarine i doprinos Hrvatskog gospodarskoj komori, članarine turističkim zajednicama i slično. Također u potraživanja od države spadaju potraživanja po osnovi pretporeza za primljene račune i obračune ostvarene kod nabave dobara, korištenje usluga, stjecanja dobara iz Europske Unije, uvoza dobara i korištenja usluga inozemnog poduzetnika u slučaju kada je porezni obveznik u sustavu PDV-a.

3.3.4. *Potraživanja za prodaju putem kartica*

Danas robe i usluge možemo platiti karticama. Kod plaćanja kreditnim karticama prodavatelj kupcu mora izdati slip uz račun koji je dokaz da je račun naplaćen. Prodavatelj uz kopije slipova izdavatelju kartice prilaže i obračun to jest zbroj utroška. Ukoliko prodavatelj za naplatu s kartica koristi POS uređaj, izdavatelj kartice odmah dobiva obavijest o napravljenoj transakciji. Prodavatelji izdavatelju kartice plaćaju proviziju koja je oslobođena PDV-a za njegovu uslugu.

3.4. Računovodstveni obuhvat kratkotrajne financijske imovine

Kratkotrajna financijska imovina je uslijed ulaganja otvorenih novčanih sredstava na kratki rok odnosno na rok do jedne godine. Poduzetnik uglavnom višak sredstava ulaže u kratkoročne vrijednosne papire poput dionica, obveznica, udjela, blagajničkih i komercijalnih zapisa te u investicijske fondove ili pak polaže depozite u banku i odobrava zajmove nekim drugim subjektima. Cilj ulaganja jest postizanje raznih prinosa poput dividendi i kamata. U kratkotrajnu financijsku imovinu između ostalog možemo ubrojiti i primljene čekove i mjenice. Za mjerenje u računovodstvenoj evidenciji financijsku imovinu sortiramo u tri kategorije:

- „a) financijsku imovinu po amortiziranom trošku
- b) financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit
- c) financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka“⁷

U financijsku imovinu po amortiziranom trošku podrazumijevamo onu financijsku imovinu koja je u vlasništvu poduzetnika do kraja roka dospijeća zbog prikupljanja različitih novčanih tokova poput primitka kamate ili otplate glavnice. Financijsku imovinu po amortiziranom trošku u bilanci možemo grupirati ili kao kratkotrajnu ili kao dugotrajnu financijsku imovinu, a to ovisi o roku dospijeća. U financijsku imovinu po amortiziranom trošku ubrajamo obveznice, blagajničke, komercijalne te trezorske zapise i slično.

Pod financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit također spada ona imovina koju poduzetnik zadržava zbog prikupljanja očekivanih tokova, ali

⁷ D. Gulin, Računovodstvo 2 – evidentiranje poslovnih procesa, Zagreb, Rif, 2018. Str. 137

i mogućnosti prodaje financijske imovine. U bilanci ju iskazujemo kao dugotrajnu financijsku imovinu jer obuhvaća dužničke i vlasničke instrumente.

U financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka ubrajamo onu financijsku imovinu koju poduzetnik stječe s ciljem trgovanja u kratkom roku odnosno zarade od prodaje na financijskom tržištu na temelju razlike između kupovne i prodajne cijene. Tu spadaju vlasnički instrumenti, dužnički instrumenti i derivativi.

Financijska imovina se osim one po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka početno računovodstveno evidentira po trošku stjecanja odnosno po fer vrijednosti kupljene financijske imovine povećanu za transakcijske troškove koji se javljaju kod stjecanja iste. Financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka početno mjerimo samo po visini njezine fer vrijednosti, a transakcijske troškove priznajemo kao rashod u periodu njihova nastanka.

3.4.1. Ulaganje u dionice

Vlasnički ili glavnički financijski instrumenti zapravo vrijednosni papiri koji ukazuju na udio imatelja u kapitalu nazivamo dionice. Možemo ih smatrati ili kao dugotrajnu ili kao kratkotrajnu financijsku imovinu, a to zavisi o namjeri i cilju ulaganja u njih ili pak ovisno o klasifikaciji ulaganja u njih. Ulaganje u dionice klasificiramo u dvije skupine:

„1.) financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

2.) financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka“⁸

Ono ulaganje u dionice kojem nije namjera trgovina na financijskom tržištu, klasificiramo u skupinu financijske imovine po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit i nju u bilanci kod računovodstvenog evidentiranja izražavamo kao dugotrajnu financijsku imovinu.

Ono ulaganje u dionice s namjerom trgovanja na financijskom tržištu, klasificiramo u skupinu financijske imovine po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka te takvo ulaganje u bilanci, računovodstveno evidentiramo kao kratkotrajnu financijsku imovinu jer se kupovina i prodaja na financijskom tržištu događa unutar godine dana radi ostvarivanja efikasne zarade.

⁸ D. Gulin, Računovodstvo 2 – evidentiranje poslovnih procesa, Zagreb, Rif, 2018. Str. 138

Bitno je klasificirati ulaganje u dionice zbog početnog i naknadnog mjerenja ulaganja u računovodstvenoj evidenciji i različitim financijskim izvještajima.

Ulaganje u dionice s namjerom trgovanja, početno mjerimo po trošku stjecanja odnosno po fer vrijednosti imovine bez troška transakcije, a naknadno mjerimo po fer vrijednosti odnosno njenoj promjeni koju možemo priznati ili kao prihod ili kao rashod, ovisno jesmo li stekli dobit ili gubitak od nastalog ulaganja.

Troškovi transakcija koji se javljaju kod ulaganja u dionice u skupini po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka, iskazujemo kao rashod u periodu u kojem su nastali.

Ulaganje u dionice i prihodi od ulaganja u dionice kod računovodstvenog evidentiranja ovisi o visini udjela kojeg ulagač ostvaruje posjedovanjem dionica nekog drugog dioničkog društva.

Metode za evidentiranje ulaganja u dionice i prihode od toga ulaganja jesu metoda troška ulaganja i metoda udjela.

Metodu troška ulaganja koristimo kada ulagač stječe do 20% od ukupno emitiranih dionica nekog drugog subjekta pri ulaganju u dionice. U ovom slučaju smatra se da ulagač nema utjecaja na poslovnu i financijsku politiku poduzeća u čije dionice ulaže. Kod korištenja metode troška ulaganja ulagač ostvaruje prihod od ulaganja u visini primljenih dividendi.

Kod ulaganja u dionice kada ulagač stječe između 20% - 50% dionica od ukupno emitiranih dionica tada to ulaganje računovodstveno evidentiramo kao ulaganje u pridruženo društvo odnosno iskazujemo ga kao dugotrajnu financijsku imovinu. Kod takvog ulaganja, ulagač ima značajan utjecaj na poslovnu politiku i financijsku politiku poduzeća u koju je uloženo.

Takvo ulaganje u dionice evidentiramo metodom udjela. Kod korištenja metode udjela prihod od ulaganja iskazujemo u visini udjela ulagača u neto dobit društva u koje je uloženo. Knjigovodstveno, taj iznos ulaganja uvećava udio ulagača u neto dobit tog društva, a umanjiti će se za dividende ili ulagačev udio u gubitku u navedenom društvu.

Korištenjem metode udjela u knjigovodstvu, iznos ulaganja korigirat ćemo za ulagačev udio kod promjene kapitala društva koji nije uključen u račun dobiti i gubitka.

Ako dođe do toga da ulagač ulaganjem u dionice stječe više od 50% ukupno emitiranih dionica, takvo ulaganje smatramo dugotrajnom financijskom imovinom i tu ulagač postiže kontrolu nad društvom u koje je uložio. Ulagač u ovom slučaju postaje matica odnosno matično društvo, a društvo u koje je uloženo postaje ovisno društvo i oni skupa čine grupu. Matično društvo mora sastavljati odvojene financijske izvještaje i konsolidirane financijske izvještaje. Kod sastavljanja odvojenih financijskih izvještaja, matica mora obračunati vlastito ulaganje u ovisno društvo, ili po trošku ili po fer vrijednosti.

3.4.2. Ulaganje u dužničke vrijednosne papire

Dužnički financijski instrumenti temelj su uspostavljanja kreditnog odnosa između izdavatelja instrumenta i investitora. Kod prodaje dužničkog financijskog instrumenta izdavatelj će prikupiti sredstva koja je kasnije obvezan vratiti i dodatno platiti naknadu odnosno kamatu ulagaču to jest vlasniku tog instrumenta.

Gledamo li od strane investitora, dužnički financijski instrumenti uključuju potraživanje za povrat glavnice i potraživanje za kamatu. Dužnički financijski instrumenti imaju unaprijed određen rok i način povrata glavnice (nominalnog iznosa) i kamate. U dužničke financijske instrumente spadaju obveznice, komercijalni, blagajnički, trezorski zapisi i slično.

Obveznice jesu dužnički vrijednosni papir i imaju fiksno određen rok dospjeća i prinos u vidu kamate. Uglavnom su dugoročan dužnički vrijednosni papir no njihov rok dospjeća može biti i do jedne godine. Ovisno o roku i cilju ulaganja u obveznice možemo ih računovodstveno evidentirati i kao dugotrajnu i kao kratkotrajnu financijsku imovinu.

S aspekta ulagača ili kupca ili pak investitora, obveznicom on na određeno vrijeme posuđuje novac izdavatelju obveznice od kojeg on očekuje određenu kamatu. Obveznice jamče investitoru povrat uloga i primitak naknade to jest kamate u određenom roku.

Ukoliko ulagač kupi obveznicu njome stječe pravo na prihode od kamata i isplatu glavnice u periodu do dospijea ili po samom dospijecu. Obveznice je moguće držati do dospijea ili ih držati zbog trgovanja na financijskom tržištu.

Ako ulagač namjerava držati obveznice do dospijea tada od njih očekuje neke novčane tokove od kamata po dogovorenim rokovima i od povrata glavnice. Kada ulagač drži obveznice zbog trgovanja, i u tom slučaju ako ih prodaje prije roka dospijea može ostvariti kapitalni dobitak ili gubitak.

Ulaganje u obveznice klasificiramo u tri skupine financijske imovine:

„a) financijska imovina po amortiziranom trošku

b) financijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

c) financijsku imovinu po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka⁹

Ulaganja u obveznice s rokom dospijea do godine dana klasificiramo u kratkotrajnu financijsku imovinu i ona spadaju u skupinu financijske imovine po amortiziranom trošku, a ako se radi o ulaganju u obveznice zbog trgovanja tada ih isto smatramo kratkotrajnom financijskom imovinom no tada spadaju u skupinu financijske imovine po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka.

Tržišnu cijenu obveznicu iskazujemo u određenom postotku od njihove nominalne vrijednosti. Obveznice možemo stjecati po nominalnoj vrijednosti ili uz premiju ili uz diskont.

Ukoliko obveznice stječemo po nominalnoj vrijednosti taj plaćeni iznos ulagačima će biti vraćen u roku dospijea, a prihod koji će ostvariti je prihod od kamata.

Kada su obveznice stečene uz premiju to znači da je za njih plaćen veći iznos od onoga koji će mu po roku dosjeća biti vraćen odnosno premija ulagaču umanjuje prihode od kamata na ulaganje u obveznice.

Kod stjecanja obveznica uz diskont ulagač za njih plaća manji iznos od onoga koji će mu biti vraćen po roku dospijea. Diskont ulagaču povećava prihode od kamata kod ulaganja u obveznice.

⁹ D. Gulin, Računovodstvo 2 – evidentiranje poslovnih procesa, Zagreb, Rif, 2018. Str. 141

U slučaju kupljenih obveznica uz premiju i diskont, premiju ili diskont je potrebno amortizirati do roka dospijea da bi se prihodi od kamata modificirali na stvarni iznos. Svođenje nominalne kamatne stope na tržišnu kamatnu stopu čine premija ili diskont pa se one evidentiraju kao korektivne stavke nominalnih iznosa kamata. Zbog toga se amortizacija provodi pri obračunu kamata na obveznice.

Postoje dvije metode amortizacije diskonta ili premije:

„1.) linearna metoda amortizacije

2.) metoda efektivne kamatne stope“¹⁰

Kod linearne metode premiju ili diskont amortiziramo u jednakim iznosima za svako razdoblje, sve do roka dospijea obveznice. Metodom efektivne kamatne stope, kamate se neravnomjerno korigiraju za iznose premija ili diskonta. Diskontna stopa kojom se budući novčani tokovi od ulaganja u obveznice svode na trošak stjecanja obveznice nazivamo efektivnom kamatnom stopom.

Postoje dva sustava otplate obveznica i to su jednokratni sustav otplate i anuitetski to jest višekratni sustav otplate.

Pri jednokratnom sustavu otplate iznos glavnice vraća se na kraju roka, a kamate se obračunavaju u jednakim vremenskim periodima na primjer tromjesečno, polugodišnje, godišnje. Kada se radi o višekratnom sustavu otplate tada se obveznice otplaćuju preko jednakih anuiteta, a anuitet čine dijelovi glavnice i pripadajućih kamata.

Komercijalne zapise smatramo dužničkim vrijednosnim papirima kojima je rok dospijea u vremenu do godine dana od datuma izdavanja. Komercijalni zapisi jesu instrument kratkoročnog financiranja subjekta koji ih emitira to jest izdaje. Izdavalac je nakon roka dospijea obavezan imatelju zapisa isplatiti njegovu nominalnu vrijednost.

Od strane ulagača, komercijalni zapisi jesu ulaganje u kratkotrajnu financijsku imovinu jer je rok njihova dospijea do godinu dana. Oni se mogu držati također zbog trgovanja ili pak do roka dospijea.

¹⁰ D. Gulin, Računovodstvo 2 – evidentiranje poslovnih procesa, Zagreb, Rif, 2018. Str. 142

Cijena komercijalnih zapisa uvijek je niža od nominalne cijene odnosno izražavamo ju u postotku od nominalne vrijednosti. Iz tog razloga se uglavnom prodaje uz diskont odnosno kupuje uz diskont.

Kamate kod ulaganja u komercijalne zapise istovjetne su iznosu diskonta ostvarenim pri kupovini komercijalnih zapisa.

Svaka pravna osoba može biti izdavatelj komercijalnog zapisa. Odluka o izdavanju u sebi mora obuhvaćati nominalnu vrijednost komercijalnog zapisa, naznaku namjene izdavanja, rok otplate to jest dospijeća te visinu kamatne stope ukoliko se predviđa plaćanje kamate.

Blagajnički zapisi također spadaju u kratkoročne dužničke vrijednosne papire jer im je rok dospijeća do godine dana. Imaju vrlo slična obilježja komercijalnim zapisima osim što njih izdaje Hrvatska narodna banka, poslovne banke ili druge financijske institucije i državna tijela. Baš zbog toga se smatraju nerizičnim instrumentima te je njihova odlika umjeren prihod i sigurnost. Oni se uvijek prodaju uz diskont stoga im je uvijek cijena niža od nominalne cijene koja se ostvaruje pri roku dospijeća. Rok dospijeća blagajničkih zapisa uglavnom je ili 91 ili 182 dana.

Ulagatelj blagajnički zapis računovodstveno evidentira kao ulaganje u kratkotrajnu financijsku imovinu, a prinos od toga ulaganja jest kamata. Ulaganje u blagajničke zapise knjižimo jednako kao i komercijalne zapise odnosno na posebnom kontu knjižimo nominalnu vrijednost, a na korektivnom kontu knjižimo diskont na ulaganje u blagajničke zapise. I u ovom slučaju, blagajnički zapisi se mogu držati radi trgovanja ili pak do roka dospijeća. Na blagajničkom zapisu isto tako mora biti navedena nominalna vrijednost, visina kamatne stope, rok otplate glavnice i kamate, u situaciji da su planirani.

3.4.3. Dani kratkoročni zajmovi

Kada poduzetnici odobravaju zajmove nekim drugim subjektima u razdoblju do godine dana te zajmove ubrajamo u kratkotrajnu financijsku imovinu. U slučaju kada zajmodavac i zajmoprimac sklapaju ugovor o zajmu, zajmodavac jamči zajmoprimcu predaju određenog iznosa novca za koji očekuje povrat u određenom odnosno dogovorenom vremenu iz neki prinos to jest kamatu. Kamata se kod zajmodavca

računovodstveno evidentira kao prihod. Sukladno ugovoru o zajmu, zajmoprimac po isteku ugovora zajmodavcu treba vratiti pozajmljeni iznos glavnice i odgovarajuće kamate.

3.4.4. Primljeni čekovi i primljene mjenice

Primljeni čekovi i primljene mjenice pripadaju kratkotrajnoj financijskoj imovini. Oni su vrijednosni papiri primljeni od dužnika kao način plaćanja i unovčivi su unutar jedne godine. Osim gotovinom i uplatama na žiroračun, dužnici poduzeća svoje obveze mogu podmiriti čekom.

Ček je instrument bezgotovinskog plaćanja odnosno vrijednosni papir po kojemu izdavatelj čeka kojeg nazivamo trasant nalaže trasatu to jest nekoj drugoj osobi da ona iz njegova pokrića s računa, isplati određeni iznos korisniku čeka odnosno imatelju ili remitentu. Osim što se može koristiti kao instrument bezgotovinskog plaćanja, može se koristiti kao i instrument osiguranja plaćanja. Ček za naplatu nosimo u banku u kojoj izdavatelj čeka ima račun. Ček se naplaćuje sa žiroračuna dužnika, ako se radi o potraživanju od kupaca, a kada se radi o čekovima građana, tada će se naplatiti s tekućeg računa.

Mjenicu smatramo kratkoročnim vrijednosnim papirom koji glasi na određeni iznos i koji imatelju dozvoljava da isti taj iznos unovči odnosno naplati od izdavatelja mjenice. Zakonom o mjenici, ona je formalna isprava kojoj su sadržaj i poslovi uz nju propisani. Nju možemo koristiti kao instrument bezgotovinskog plaćanja, instrument za osiguranje plaćanja i kao kreditni instrument.

Zakonom o mjenicama razlikujemo dvije vrste:

„1.) vlastite mjenice

2.) trasirane mjenice“¹¹

Vlastitom mjenicom njen izdavač jamči da će samostalno po dospijeću isplatiti mjesečnu svotu imatelju mjenice. Na taj se način potpisom izdavač obvezuje da će kao glavni dužnik platiti određenu svotu imatelju mjenice u roku dospijeća.

¹¹ D. Gulin, Računovodstvo 2 – evidentiranje poslovnih procesa, Zagreb, Rif, 2018. str. 146

Trasirana mjenica znači da izdavač mjenice (trasant) daje bezuvjetan nalog trasatu to jest trećoj osobi da imatelju mjenice po roku dospijeća isplati iznos naveden na mjenici. Razlika između vlastite i trasirane mjenice je bezuvjetan naputak trećoj osobi, trasatu da isplati određeni novčani iznos po roku dospijeća. Akceptiranjem mjenice nastaje obveza trasata, točnije njegovim potpisom.

Nominalna vrijednost mjenice to jest ona vrijednost koja je navedena na njoj, može biti jednaka iznosu duga koji se njome podmiruje no iznos na mjenici, može biti i veći od iznosa duga. Ako je iznos na mjenici veći od duga, onda se ta razlika u iznosima smatra ugovorenom kamatom.

Današnja uporaba čekova i mjenica je puno rjeđa od one u prošlosti gdje si bili jedni od glavnih načina plaćanja u platnom prometu.

3.5. Računovodstveni obuhvat novca u banci i blagajni

Zajednička osobina pri donošenju svih ekonomskih odluka je utemeljena na procjenjivanju načina stvaranja novca i drugih novčanih ekvivalenata i to obuhvaćajući procjenu sposobnosti, procjenu pravodobnosti i procjenu sigurnosti u stvaranju novca i novčanih ekvivalenata.

Preduvjet za ostvarivanje ciljeva i interesa kod internih i vanjskih subjekata jest sposobnost u stvaranju novčanih ekvivalenata i novca. Sposobnost stvaranja novčanih ekvivalenata i novca podrazumijeva mogućnosti različitih poduzeća da podmire svoje obveze prema dobavljačima otplate glavnice duga, plate kamate pa da isplate plaće i naknade plaća zaposlenicima te vlasnicima dividende.

Pod novcem podrazumijevamo novac u blagajni i depozite po viđenju, a novčane ekvivalente smatramo kratkotrajnim, visoko likvidnim ulaganjima koje možemo brzo zamijeniti za iznose novca koji mogu biti podložni malom riziku kod promjene vrijednosti.

Buduću ekonomsku korist čini potencijal i sposobnost za stvaranje novca i novčanih ekvivalenata što zapravo i izravno i neizravno doprinosi priljevu novca u društvo. Kod računovodstvenog evidentiranja novca u banci i blagajni koristimo skupinu konta 10.

Plaćanje između poduzetnika u platnom prometu u praksi obavlja se bezgotovinski, gotovinski i obračunski. Bezgotovinskim plaćanjem smatramo prenošenje novčanih sredstava s računa platitelja prema računu primatelja, a kao temelj jest podnošenje naloga za plaćanje. Gotovinskim plaćanjem smatramo izravnu predaju novca u platnom prometu to jest, uplatu gotovine novca na račun i isplatu gotovine novca u računa. Obračunsko plaćanje jest namirivanje uzajamnih obveza ili potraživanja između poduzetnika bez korištenja novca. Tu se podrazumijevaju kompenzacije, cesije, asignacije, preuzimanje duga ili neki drugi oblik uzajamnog namirivanja obveza i potraživanja.

3.5.1. Novac na transakcijskom računu – žiroračun

Transakcijskim računima podrazumijevamo tekuće račune kod građana i žiroračune poduzetnika kojima se obavlja platni promet. Platnom transakcijom smatramo polaganje, podizanje ili pak prijenos novčanih sredstava koje je inicirao ili primatelj ili platitelj. Banke otvaraju i vode transakcijske račune na zahtjev poduzetnika za obavljanje poslova u platnom prometu. Uglavnom se ukupna plaćanja vrše bezgotovinski preko žiroračuna. Na žiroračun se može polagati ili podizati gotovina, ukoliko se plaća u gotovini, korištenjem blagajne ili se primjerice može izvršavati prijenos novca s jednog računa na drugi.

Žiroračun poduzetnika u poslovnim knjigama ima dugovni saldo što znači da poduzetnik od banke potražuje navedeni iznos novčanih sredstava. Priljeve evidentiramo na dugovnoj strani žiroračuna, a odljeve novca na potražnoj strani žiroračuna.

Nalog za plaćanje je temelj za platne transakcije. Njime zahtijevamo izvršenje određene platne transakcije poput prijenosa novca s računa na račun, uplatu ili isplatu. Nalogom za plaćanje, dužnik usmjerava poslovnu banku koja mu vodi račun, da prenese s njegovog računa određeni iznos na žiroračun vjerovnika, isplati ili uplati određeni iznos na njegov račun ili s njegova računa. Računovodstveno evidentiranje nastalih poslovnih promjena to jest, knjiženje naloga za prijenos vrši se po primitku i temeljem dnevnog izvotka sa žiroračuna.

Poslovna banka za svaku promjenu na žiroračunu, po danima sastavlja obrazac naziva Izvadak sa žiroračuna, gdje se evidentiraju sve uplate i isplate te stanje na

žiroračunu poduzeća. Nalog za plaćanje izvršava se na navedeni dan, ukoliko na računu ima dovoljno sredstava za izvršenje naloga. Pokriće može biti ugovoreno i osigurano između poduzetnika i banke u slučaju da ono prijeđe u negativno stanje i ono se naziva dopušteni minus te njega kreditira banka. U današnje vrijeme postoji opcija internet bankarstva kojom se pojednostavljuju i olakšavaju poslovni procesi u platnom prometu.

3.5.2. Žiroračun prijelazni konto

Žiroračun prijelazni konto koristimo u slučaju uplata i isplata gotovog novca sa žiroračuna, drugim riječima kada kolidiraju konto žiroračuna i konto blagajne, zapravo dva novčana konta. On je pomoćni konto i neophodan je jer se blagajna zaključuje temeljem blagajničkih uplatnica i isplatnica te u tom trenutku kada se blagajna zaključuje nije potvrđeno je li novac podignut ili položen na žiroračun. Iz tog razloga se odnos između blagajne i žiroračuna prvo knjiži na žiroračun prijelazni konto.

Budući da se knjiženja na žiroračunu temelje na dnevnim izvadcima, knjiženja na žiroračunu povezuju se s knjiženjima na žiroračunu prijelaznom kontu. Žiroračun prijelazni konto koristimo zbog vremenske neusklađenosti između primitka dokumenata kojima knjižimo priljeve i odljeve novca na ili sa žiroračuna jer izvadak o stanju i prometu žiroračuna priteče tek nakon odljeva ili priljeva novca u blagajnu.

Na datum bilance odnosno 31.12. žiroračun prijelazni konto ne smije imati nikakav saldo. U slučaju da na žiroračunu prijelaznom na datum bilance postoji neki saldo, to znači da neki izvadak sa žiroračuna nije proknjižen ili je došlo do pogreške tijekom knjiženja.

3.5.3. Devizni račun

Poduzeća uz otvoren žiroračun, drugim riječima, račun u domaćoj valuti mogu u poslovnoj banci imati otvoren i devizni račun koji im služi za poslovanje s inozemnim subjektima, za kupnju deviza na deviznom tržištu ili za potrebe dobivanja kredita u stranim valutama. Za svaku pojedinačnu valutu se otvara poseban analitički konto. Za iskazivanje različitih potraživanja i obveza prema inozemstvu u poslovnim knjigama za strana sredstva plaćanja koristi se srednji tečaj Hrvatske narodne banke, dok se sva tuzemna potraživanja i obveze iskazuju u kunama.

Međusobna potraživanja i obveze u poslovnim odnosima između tuzemnih i inozemnih poduzetnika podmiruju se u devizama odnosno stranim sredstvima plaćanja. Plaćanje u stranoj valuti odvija se preko deviznog računa. Bez obzira na to što poduzetnici na deviznom računu drže stranu valutu, poslovne promjene evidentiraju se u domaćoj valuti odnosno preračunavaju se u domaću valutu prema srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na određeni datum što dovodi do pozitivnih ili negativnih tečajnih razlika. U platnom prometu s inozemstvom, također se koriste platni nalozi kao i u platnom prometu u tuzemstvu.

3.5.4. Izdvojena novčana sredstva i akreditivi

Račune izdvojenih sredstava koristimo za evidenciju novčanih sredstva, izdvojenih za različite namjene. Ta sredstva možemo koristiti samo za ono za što su namijenjena i ne možemo ih koristiti za podmirivanje obveza iz svakodnevnog poslovanja. Najčešće novčana sredstva izdvajamo za investicije, za otvaranje neoporezivih dokumentarnih akreditiva, za isplatu čekova ili za neku sličnu namjenu. Račune za izdvojena novčana sredstva otvaramo temeljem dogovora između poslovne banke i poduzetnika i to poslovne banke u kojoj poduzetnik već ima otvoren žiroračun za redovito poslovanje.

Dokumentarni akreditiv smatramo instrumentom plaćanja s kojim nalogodavac akreditiva uglavnom kupac daje nalog banci da u korist dobavljača ili prodavatelja, zapravo, korisnika akreditiva otvori izdvojena novčana sredstva ili akreditiv kako bi na temelju njega isplatio novčana sredstva korisniku akreditiva, uz prethodan dokaz korisnika akreditiva da je izvršio dogovorenu uslugu ili isporuku dobara koja je dio temeljnog ugovora između kupca i dobavljača. Jednostavno rečeno, kupac nalaže banci da otvori akreditiv na koji on polaže sredstva namijenjena dobavljaču. Dobavljač nakon dostavljanja dokaza banci, ima pravo na novčana sredstva zabilježena na akreditivu.

3.5.5. Blagajničko poslovanje

Osim bezgotovinskog plaćanja, plaćanja među subjektima mogu se odvijati i gotovinskim plaćanjem. Blagajničko poslovanje podrazumijeva sve aktivnosti i poslove koji se odnose na primanje uplata i izdavanje isplata gotovog novca, a njegov opseg najviše ovisi o djelatnosti poduzeća. Ovisno o obujmu korištenja gotovog novca, blagajničko poslovanje može se obavljati preko jedne ili više blagajni. U situaciji da se poslovanje odvija preko više blagajni, samo jedna blagajna smatra se glavnom blagajnom dok ostale smatramo pomoćnim blagajnama. Kod računovodstvenog evidentiranja novca u blagajni koristimo sintetički konto 102.

Središnje mjesto u blagajničkom poslovanju ima glavna blagajna te se na njoj evidentira podizanje ili polaganje gotovina sa i na žiroračun. Pomoćne blagajne rasterećuju glavnu blagajnu i obavljaju samo dio blagajničkog poslovanja. Postoji i porto blagajna, koja se ustrojava za podmirivanje poštanskih troškova. Zapravo, iz glavne blagajne se podiže gotov novac koji se polaže u porto blagajnu, iz koje se plaćaju poštanski troškovi. Također postoji blagajna za čuvanje administrativnih biljega, mjeničnih blanketa i slično, i ona se naziva blagajna ostalih vrijednosnica. Blagajnu prodavaonice koristimo za uobičajena primanja utrška od prodaje proizvoda i usluga. Za poslovanje u stranim valutama koristi se devizna blagajna gdje se evidentiraju uplate, isplate i stanje gotovine u stranoj valuti.

U blagajničkom poslovanju kao najznačajnije knjigovodstvene isprave možemo navesti blagajničke uplatnice i blagajničke isplatnice. One su temelj svakodnevnog evidentiranja gotovinskog prometa blagajne u blagajnički izvještaj. Blagajničku uplatnicu ispostavljammo za svaku pojedinačnu uplatu u blagajnu uz precizno navedenu svrhu uplate. Tako i blagajničku isplatnicu, također ispostavljammo za svaku isplatu iz blagajne uz navedenu svrhu isplate. I jedna i druga isprava ispostavljaju se u tri primjerka. Izvornik blagajničke uplatnice uručuje se uplatitelju, a izvornik blagajničke isplatnice uručuje se osobi kojoj je novac isplaćen. Ostale dvije kopije prilažu se u blagajnički izvještaj i ostaju u bloku. U blagajnički izvještaj sve ispostavljene uplatnice i isplatnice upisuju se po redosljedu nastanka poslovnog događaja.

Knjigu blagajne čine uvezeni listovi blagajničkog izvještaja označeni rednim brojem stranice. U pravilu, knjigu blagajne zaključujemo svaki radni dan kako bi utvrdili razliku između ukupnih izdataka i ukupnih primitaka gotovine, odnosno kako bi se

ustanovio saldo blagajne za čije stanje je odgovoran blagajnik. Ukoliko se radi o manjem prometu, knjigu blagajne možemo zaključivati na primjer svaka tri dana, tjedno ili svaka dva tjedna.

Kod blagajničkog poslovanja postoje ograničenja u pogledu iznosa i namjene sredstava. Postoji blagajnički maksimum koji podrazumijeva najviši iznos gotovog novca koji se može zadržati u blagajni na kraju radnog dana. Taj iznos se određuje internim aktom odnosno određuje ga poduzetnik koji je obveznik fiskalizacije i on mora biti u skladu sa Zakonom o fiskalizaciji u prometu gotovinom. Iznos salda koji je veći od od blagajničkog maksimuma potrebno je položiti na žiroračun poduzeća taj dan ili najkasnije sljedeći dan.

„Najviši iznosi blagajničkog maksimuma su propisani te ovise o veličini poslovnog subjekta koji se određuje prema kriterijima propisanim u *Zakonu o poticanju razvoja malog gospodarstva*. Blagajnički maksimum određuje se za poslovni subjekt kao cjelinu, a u okviru tog iznosa može se odrediti blagajnički maksimum po pojedinim organizacijskim dijelovima.“¹²

- Kod mikro subjekata i fizičkih osoba koje obavljaju registriranu djelatnost najviši dopušteni iznos blagajničkog maksimuma jest 10.000,00 kn
- Kod malih subjekata najviši dopušteni iznos blagajničkog maksimuma jest 30.000,00 kn
- Kod srednjih subjekata najviši dopušteni iznos blagajničkog maksimuma jest 50.000,00 kn

„ Ako poduzetnik -obveznik fiskalizacije prelazi kriterije koje određuje malo gospodarstvo sukladno Zakonu o poticanju razvoja malog gospodarstva, tada se on smatra velikim poduzetnikom i on može odrediti blagajnički maksimum u iznosu do 100.000,00 kn.“¹³

„Poduzetnici se najprije razvrstavaju prema prvom kriteriju (prosječan godišnji broj zaposlenih), a zatim se gledaju druga dva kriterija (ukupan prihod i ukupna aktiva). Ako poduzetnici zadovoljavaju oba ili samo jedan od druga dva kriterija (ili ukupan prihod ili ukupna aktiva) ostaju razvrstani kako su razvrstani prema kriteriju broja

¹² D. Gulin, Računovodstvo 2 – evidentiranje poslovnih procesa, Zagreb, Rif, 2018. str. 153

¹³ D. Gulin, Računovodstvo 2 – evidentiranje poslovnih procesa, Zagreb, Rif, 2018. str. 153

zaposlenih. Ako poduzetnici prijeđu oba druga kriterija (i ukupan prihod i ukupnu aktivu) tada prelaze u sljedeću skupinu.“¹⁴

4. RAČUNOVODSTVO KRATKOTRAJNE IMOVINE U PODUZEĆU PODRAVKA D.D.

U sljedećim poglavljima obradit ćemo informacije o poduzeću Podravka d.d., stanje i strukture njene kratkoročne imovine, njenih računovodstvenih politika te najznačajnijih promjena u kratkotrajnoj imovini u periodu od 2015. godine do 2019 godine.

4.1. Osnovne informacije o poduzeću Podravka d.d.

„Ime kompanije Podravka potječe od naziva za stanovnicu Podravskog kraja, u kojem se nalazi sjedište tvrtke. Nastala je 1947. godine na temeljima nekadašnje tvornice pekmeza i prerade voća - Wolf, te kasnije postala poznata u zemlji i inozemstvu po proizvodnji univerzalnog dodatka jelima - Vegeti, koja se već pola stoljeća izvozi u više od 40 zemalja svijeta na svih pet kontinenata. Podravku danas kupci prepoznaju, ne samo po brandu Vegeta već i po nizu brendova; Dolcela, Lino, Eva, Fant, Kviki itd. Podravka je u zemlji i inozemstvu postala poznata po proizvodnji Vegete.

Logotip Podravke mijenjao se tijekom godina. Dominantna boja, posebno u posljednjih trideset godina, je jarko crvena na bijeloj podlozi. Crvena u spektru boja spada u one tople, a kako je riječ o prehrambenoj industriji, posve je razumljiv odabir tople boje koja pozitivno utječe na emocije ljudi.

Najdugovječniji Podravkini slogani bili su „Od srca srcu“, te „Kompanija sa srcem“, a godinama se u kampanjama koristio slogan „Kad se sa srcem kuha, kuha se Podravka juha“. Srce je, osim u znaku kompanije, simbolički korišteno i kao izvor

¹⁴ D. Gulin, Računovodstvo 2 – evidentiranje poslovnih procesa, Zagreb, Rif, 2018. str. 154

emocija čovjeka, a poznato je da hrana u životima mnogih ima i značenje izvora velikog spektra zadovoljstava.“¹⁵

List Podravka izdaje se još od 1962. g. U listu se nalaze zanimljivi podaci o kompaniji, zaposlenicima, akcijama, brendovima i poslovanju. Prvobitno namijenjen Podravkinim zaposlenicima, zanimljiv je i široj javnosti koja prati rad i djelovanje kompanije.¹⁶

Vizija poduzeća glasi: "Posvećeni smo poboljšanju svakodnevne kvalitete života naših potrošača, kupaca i zaposlenika putem inovativnosti i internacionaliziranosti." A misija poduzeća glasi: "Nudimo inovativno kulinarsko iskustvo i zdrava životna rješenja za Vas."

„Poduzeće Podravka sudjeluje u sponzorstvima. Od početka poslovanja poduzeće Podravka d.d. percipira snagu i vrijednost sporta, kao izrazito kvalitetan način okupljanja mladih i širenja natjecateljskog duha, ali i izvrstan oblik promocije Hrvatske u svijetu.

Poduzeće Podravka d.d. osim što se bavi sponzorstvom ima i Zakladu „prof. Zlata Bartl“ putem koje promovira korporativnu društvenu odgovornost.

„Organizacijska struktura Podravke d.d. prati poslovanje strateškog poslovnog područja Prehrana. Poslovni programi obuhvaćeni Strateškim poslovnim područjem Prehrana vezani su uz pojedine grupe proizvoda: žito i Lagris, kulinarstvo, Podravka hrana, dječja hrana, slastice i snack, mesni proizvodi, jela i namazi te riba. U skladu sa strateškim ciljem jačanja internacionalizacije poslovanja, operativno poslovanje na razini tržišta organizirano je kroz tržišne regije: regiju Adria i Internacionalna tržišta.

Regiju Adria čini tržište Republike Hrvatske i tržište jugoistočne Europe. Internacionalna tržišta obuhvaćaju tržište centralne Europe, tržište zapadne Europe i preoceanskih zemalja, tržište istočne Europe i nova tržišta.

Poduzeće upravlja operativnom efikasnošću i lancem opskrbe koje održava fokus na profitabilnosti i troškovnoj efikasnosti, s posebnim naglaskom na upravljanje lancem opskrbe kroz funkcije proizvodnje, logistike, nabave i poljoprivrede. Važan dio

¹⁵ <https://www.podravka.hr/kompanija/o-podravki/povijest/>

¹⁶ <https://www.podravka.hr/kompanija/mediji/list-podravka/>

poslovne organizacije Podravke su i korporativne funkcije. One pružaju podršku ukupnom poslovanju i osiguravaju primjenu jedinstvenih korporativnih standarda. To su: ljudski potencijali i pravo, korporativna i informacijska sigurnost, riznica, korporativno računovodstvo, kontroling i informatika. Korporativne funkcije su i korporativni marketing i komunikacije te istraživanje i razvoj, s ulogom primjene korporativnih standarda za marketing i razvoj u poslovnim programima te podrške marketingu i razvoju u poslovnim programima.

Organizacijska struktura Podravke sadrži i funkciju interne revizije koja djeluje kao neovisna funkcija. Kao podrška poslovanju su i upravljačke službe: ured Uprave, globalni razvoj poslovanja, poslovna kvaliteta i održivi razvoj i uredi potpredsjednika. Globalni razvoj poslovanja zadužen je za pružanje podrške Upravi Društva u segmentu strateškog upravljanja, definiranju i provođenju dugoročne razvojne strategije i poslovnog razvoja i određivanju strateških ciljeva. Poslovna kvaliteta i održivi razvoj zadužena je za implementaciju, održavanje i razvoj integriranog sustava upravljanja koji se temelji na normama ISO 9001, ISO 22 000, HACCP i ostalim normama i propisima koji se tiču prehrambene industrije i tržišta kao što su International Food Standard, British Retail Consortium, NSF, Halal, Kosher, kao i ostalim normama koje se ne odnose izravno na prehrambenu industriju: ISO 27001, ISO 14001, OHSAS 18001, SA 8000 i sl.¹⁷

4.2. Usvojene računovodstvene politike za kratkotrajnu imovinu

„Računovodstvene politike su posebna načela, osnove, dogovori, praksa i pravila koje primjenjuje poduzetnik pri sastavljanju i prezentiranju financijskih izvještaja.“¹⁸

Poduzeće koristi Međunarodne standarde financijskog izvještavanja. "Međunarodni standardi financijskog izvještavanja obuhvaćaju Međunarodne računovodstvene standarde (MRS), njihove dopune i povezana tumačenja te Međunarodne standarde financijskog izvještavanja (MSFI), njihove dopune i povezana tumačenja, koji su utvrđeni od Europske komisije i objavljeni u Službenom listu Europske unije. Uredbe

¹⁷ <https://www.podravka.hr/kompanija/investitori/financijska-izvjesca/>

¹⁸ <https://www.racunovodstvo-porezi.hr/sites/default/files/casopisprivitak/ripup-2011-11-036.pdf>

Europske komisije izravno se primjenjuju u svima država članicama pa tako i u Republici Hrvatskoj od dana pristupanja Europskoj uniji."¹⁹

Računovodstvene politike su postupci koje poduzeće koristi za pripremu financijskih izvještaja. Za razliku od računovodstvenih načela, koja su pravila, računovodstvene politike su standardi za poštivanje tih pravila. Računovodstvene politike se moraju pridržavati općeprihvaćenih računovodstvenih načela.

"MSFI-eve donosi Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (International Accounting Standards Board –IASB). Financijsko izvješćivanje po MSFI-evima regulira se Uredbom Europskog parlamenta(1606/2002) prema kojoj, počevši od 01. siječnja 2005. godine, trgovačka društva koja sastavljaju konsolidirana financijska izvješća i čije dionice kotiraju na burzama trebaju sastavljati financijska izvješća u skladu s navedenom Uredbom,uz određena izuzeća. Primjena MSFI-a propisana je Zakonom o računovodstvu u Republici Hrvatskoj. Naime, obveznici primjene veliki su poduzetnici te poduzetnici čije su dionice ili dužnički vrijednosni papiri uvršteni ili se obavlja priprema za njihovo uvrštavanje na organizirano tržište vrijednosnih papira. U nastavku ćemo izdvojiti usvojene računovodstvene politike za kratkotrajnu imovinu poduzeća Podravka d.d. za 2019. godinu:

➤ „ Strane valute - Transakcije i stanja u stranim valutama

Transakcije u stranim valutama izražene su u funkcionalnoj valuti upotrebom tečajne liste važeće na dan transakcije. Monetarna imovina i obveze izražene u stranoj valuti na datum izvještavanja preračunate su u funkcionalnu valutu upotrebom tečajne liste važeće na datum izvještavanja. Dobici ili gubici od tečajnih razlika koji nastaju prilikom podmirenja tih transakcija te iz preračuna monetarne imovine i obveza denominiranih u stranim valutama, priznaju se u dobit ili gubitak. Nemonetarna imovina i stavke koje se mjere po povijesnom trošku strane valute ne preračunavaju se po novim tečajevima. Nemonetarna imovina i obveze denominirane u stranoj valuti prikazane prema povijesnom trošku, preračunate su u funkcionalnu valutu upotrebom tečaja važećeg na dan transakcije.

➤ Zalihe

¹⁹ <http://www.osfi.hr/Default.aspx?sid=155&p=1&salt=4805>

Zalihe sirovina i rezervnih dijelova iskazuju se po trošku nabave ili neto ostvarivoj vrijednosti, ovisno o tome koja je niža. Trošak se određuje po metodi ponderiranih prosječnih cijena. Neto ostvariva vrijednost predstavlja procjenu prodajne cijene u redovnom tijeku poslovanja umanjenu za varijabilne troškove prodaje.

Trošak proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda obuhvaća sirovine, trošak izravnog rada, ostale izravne troškove i pripadajući dio općih troškova proizvodnje (na bazi normalnog redovnog kapaciteta proizvodnje). Trgovačka roba iskazuje se po nižem od troška nabave i prodajne cijene (umanjene za poreze i rabate).

➤ Potraživanja od kupaca

i) Potraživanja od kupaca

Potraživanja od kupaca početno se priznaju po trošku koji je jednak fer vrijednosti u trenutku priznavanja, a naknadno se mjere po amortiziranom trošku uporabom metode efektivne kamatne stope, ako je značajno, a ako nije po nominalnom iznosu, umanjene za ispravak vrijednosti.

ii) Mjenice

Društvo na ime izmirenja svojih potraživanja prima instrumente osiguranja naplate potraživanja. Mjenice primljene od kupaca na ime otvorenih potraživanja od kupaca mogu se eskontirati kod faktoring društva prije njihovog dospijeća. Ako se radi o mjenici s pravom regresa (regresna mjenica) faktoring društvo preuzima ulogu upravljanja potraživanjem, ali ne preuzima kreditni rizik za nenaplatu potraživanja od originalnog (glavnog) dužnika. Temeljem uplate faktoring društva, Društvo evidentira naplatu potraživanja od originalnog (glavnog) kupca uz istovremeno evidentiranje potraživanja po eskontiranoj mjenici i obveze po regresnom pravu. Kod mjenica koje se od glavnog dužnika naplaćuju po dospijeću, potraživanja od glavnog dužnika zatvaraju se naplatom te mjenice.

➤ Novac i novčani ekvivalenti

Novac i novčani ekvivalenti obuhvaćaju gotovinu, depozite kod banaka po viđenju i ostale kratkotrajne visoko likvidne instrumente s rokovima naplate do tri mjeseca ili kraće. U odvojenom izvještaju o financijskom položaju su prekoračenja po bankovnim računima uključena u kratkoročne obveze.

➤ Financijska imovina

(i) Priznavanje i početno mjerenje

Potraživanja od kupaca početno se priznaju u trenutku nastanka. Sva ostala financijska imovina početno se priznaje kada Društvo postane stranka ugovornih odredbi financijskog instrumenta. Financijska imovina (osim ako se radi o potraživanju od kupaca bez značajne financijske komponente) početno se mjeri po fer vrijednosti uvećanoj, ukoliko se radi o instrumentu koji nije iskazan po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka (FVRDG), za transakcijske troškove koji se mogu izravno pripisati stjecanju ili izdavanju predmetnog instrumenta. Potraživanje od kupaca bez značajne komponente financiranja početno se mjeri po transakcijskoj cijeni.

➤ Nadoknadivost potraživanja od kupaca i ostalih potraživanja

Nadoknativa vrijednost potraživanja od kupaca i ostalih potraživanja procijenjena je po sadašnjoj vrijednosti budućih novčanih tokova diskontiranih po tržišnoj kamatnoj stopi na datum mjerenja. Kratkotrajna potraživanja bez navedene kamatne stope mjerena su prema iznosu originalnog računa ukoliko učinak diskontiranja nije značajan. Društvo redovito pregledava starosnu strukturu potraživanja od kupaca i prati prosječno razdoblje naplate. U slučajevima u kojima su utvrđeni dužnici s dužim danima plaćanja (obično iznad 120 dana), Društvo umanjuje kreditne limite i dane plaćanja za buduće transakcije i, u slučajevima kada je to potrebno nameće ograničenja vezano uz buduće transakcije dok se nepodmireni dug ne otplati u cijelosti ili djelomično.“²⁰

4.3. Struktura kratkotrajne imovine poduzeća

²⁰ <https://www.podravka.hr/kompanija/investitori/financijska-izvjesca/>

Slika 1. Prikaz imovine poduzeća Podravka d.d. u 2018. i 2019. godini.

ODVOJENI IZVJEŠTAJ O FINACIJSKOM POLOŽAJU

NA DAN 31. PROSINCA 2019. GODINE

<i>(u tisućama kuna)</i>	<i>Bilješka</i>	31.12.2019.	31.12.2018.
IMOVINA			
Dugotrajna imovina			
Nematerijalna imovina	16	84.738	83.551
Nekretnine, postrojenja i oprema	17	801.195	821.940
Imovina s pravom korištenja	18	36.822	-
Ulaganja u nekretnine	19	110.000	121.866
Ulaganja u ovisna društva	20	978.279	939.068
Odgođena porezna imovina	15	44.389	29.673
Dugotrajna financijska imovina	21	37.152	5.631
Ukupna dugotrajna imovina		2.092.575	2.001.729
Kratkotrajna imovina			
Zalihe	22	437.901	368.256
Potraživanja od kupaca i ostala potraživanja	23	508.929	554.525
Financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak	24	7	296
Novac i novčani ekvivalenti	25	2.180	68.167
Dugotrajna imovina namijenjena prodaji	26	1.075	1.075
Ukupna kratkotrajna imovina		950.092	992.319
Ukupna imovina		3.042.667	2.994.048

Izvor: <https://www.podravka.hr/kompanija/investitori/financijska-izvjesca/> (01.09.2020.)

Na dan 31.12.2019. godine ukupna imovina u bilanci iznosi 3.042.667.000,00 kuna. Kratkotrajna imovina iznosi 950.092.000,00 kuna, a dugotrajna imovina iznosi 2.092.575.000,00 kuna. Udio kratkotrajne imovine u ukupnoj imovini iznosi 31,23%, dok udio dugotrajne imovine u ukupnoj imovini iznosi 68,77%.

Na dan 31.12.2018. godine ukupna imovina u bilanci iznosi 2.994.048.000,00 kuna. Kratkotrajna imovina iznosi 992.319.000,00 kuna, a dugotrajna imovina iznosi 2.001.729.000,00 kuna. Udio kratkotrajne imovine u ukupnoj imovini iznosi 33,14%, dok udio dugotrajne imovine u ukupnoj imovini iznosi 66,86%.

Iz ovoga je vidljivo kako je u dvije godine došlo do povećanja ukupne imovine za 48.619.000,00 kuna, do smanjenja kratkotrajne imovine za 42.227.000,00 kuna te povećanja dugotrajne imovine za 90.846.000,00 kuna. Udio kratkotrajne imovine u ukupnoj imovini se smanjio od 2018. do 2019. godine za 1,91%, dok se udio dugotrajne imovine u ukupnoj imovini u istom periodu povećao za taj isti postotak.

U 2019. godini zalihe su iznosile 437.901.000,00 kuna, a u 2018. godini 368.256.000,00 kuna što znači da je došlo do povećanja zaliha unutar jedne godine za 69.642.000,00 kuna. Udio zaliha u ukupnoj kratkotrajnoj imovini u 2019. godini iznosio je 46,09%, a udio zaliha u 2018. godini iznosio je 37,11%.

„U 2019. godini priznat je neto gubitak od usklađenja vrijednosti pojedinih zaliha u iznosu od 2.717 tisuće kuna. U 2018. godini iznos od 3.874 tisuće kuna priznat je u neto gubitak od usklađenja vrijednosti pojedinih zaliha. Kretanja u ispravku vrijednosti zaliha iskazana su u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti u okviru „Troškova sadržanih u prodanim proizvodima. „²¹

U 2019. godini potraživanja od kupaca i ostala potraživanja iznosila su 508.929.000,00 kuna, a u 2018. godini 354.525.000,00 kuna što znači da je došlo do smanjenja potraživanja unutar jedne godine za 45.596.000,00 kuna. Udio potraživanja od kupaca i ostalih potraživanja u ukupnoj kratkotrajnoj imovini u 2019. godini iznosio je 53,57%, a udio potraživanja od kupaca u 2018. godini iznosio je 55,08%, zapravo, i iznos potraživanja i udio u ukupnoj kratkotrajnoj imovini se smanjio.

„Društvo je u 2019. godini u skladu s Nagodbom vjerovnika Agrokor potraživanja od kupaca koja su u vlasništvu i pod kontrolom iste grupe treće strane klasificiralo u dugotrajnu financijsku imovinu. U 2018. godini Društvo je ukinulo dio umanjenja potraživanja od kupaca koji su u vlasništvu i pod kontrolom iste grupe u iznosu od 7.905 tisuća kuna te umanjilo potraživanja od povezanih društava u iznosu od 5.236 tisuća kuna.“²²

U 2019. godini financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak iznosila je 7.000,00 kuna, a u 2018. godini 296.000,00 kuna što znači da je došlo do smanjenja unutar jedne godine za 289.000,00 kuna. Udio financijske imovine po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak u ukupnoj kratkotrajnoj imovini u 2019. godini iznosio je 0,0007%, dok je u 2018. godini iznosio 0,03%

„Društvo je u 2019. godini koristilo termenske ugovore s komercijalnim bankama s primarnom namjerom upravljanja fluktuacijom tečaja stranih valuta vezano uz kupoprodaju deviza u navedenim valutama, a čija je pozitivna fer vrijednost na dan 31. prosinca 2019. iznosila 7 tisuća kuna.“²³

²¹ <https://www.podravka.hr/kompanija/investitori/financijska-izvjesca/>

²² <https://www.podravka.hr/kompanija/investitori/financijska-izvjesca/>

²³ <https://www.podravka.hr/kompanija/investitori/financijska-izvjesca/>

U 2019. godini novac i novčani ekvivalenti iznosili su 2.180.000,00 kuna, a u 2018. godini 68.167.000,00 kuna što znači da je došlo do smanjenja novca unutar jedne godine za 65.987.000,00 kuna. Udio novca i novčanih ekvivalenata u ukupnoj kratkotrajnoj imovini u 2019. godini iznosio je 0,0023%, a udio novca i novčanih ekvivalenata u 2018. godini iznosio je 6,87%, iz čega zaključujemo kako su se i iznos novca i novčanih ekvivalenata i udio u ukupnoj kratkotrajnoj imovini se smanjili.

„Novac na računima u bankama odnosi se na transakcijske račune kod poslovnih banaka koji nose prosječnu kamatnu stopu u rasponu od 0,0% do 0,15%. Društvo određene transakcije obavlja u stranoj valuti te drži novac na računima u bankama na 31. prosinca 2019. godine najvećim dijelom u valutama HRK (1.270 tisuća kuna) i EUR (588 tisuća kuna).“²⁴

U 2019. i 2018. godini dugotrajna imovina namijenjena prodaji iznosila je 1.075.000,00 kuna. Udio dugotrajne imovine namijenjene prodaji u ukupnoj kratkotrajnoj imovini u 2019. godini iznosio je 0,11%, a udio u 2018. godini iznosio je također 0,11%.

„Ukupni iznos imovine namijenjen prodaji odnosi se na nekretninu u Koprivnici i zemljište u Žminju za koje Društvo i dalje aktivno traži kupca te za koje Društvo očekuje realizaciju prodaje tijekom 2020. godine. U skladu s odlukama Uprave u 2018. godini zemljište i zgrade u Rijeci u iznosu od 121.866 tisuća kuna reklasificirani su u ulaganja u nekretnine. Prije reklasifikacije izvršeno je umanjeње vrijednosti nekretnina u Rijeci u iznosu od 9.416 tisuća kuna. U 2018. godini izvršeno je i umanjeње nekretnina u Koprivnici prema procjeni nezavisnog procjenitelja u iznosu od 1.196 tisuća kuna.“²⁵

Iz navedenih postotaka možemo iščitati kako su najveći udio u 2019. godini imala potraživanja od kupaca i ostala potraživanja s udjelom od 53,57% u ukupnoj kratkotrajnoj imovini, što je manje od udjela koji su imala u 2018. godini gdje su iznosila 55,08% u ukupnoj kratkotrajnoj imovini. U obje godine, i u 2019. i u 2018. godini najniži udio imala je financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak i to u postotku od 0,0007% i 0,03%.

²⁴ <https://www.podravka.hr/kompanija/investitori/financijska-izvjesca/>

²⁵ <https://www.podravka.hr/kompanija/investitori/financijska-izvjesca/>

5. ZAKLJUČAK

Tema ovog rada jest imovina, svi njeni pojavni oblici i načini prikazivanja u bilanci. Detaljnije se obrađuje kratkotrajna imovina sa analizom kratkotrajne imovina unutar poduzeća Podravka d.d. Imovina se smatra resursom sa određenom ekonomskom koristi za koju se smatra da će ju pružiti u nekom budućem vremenskom periodu. Dugotrajna imovina je imovina poduzeća s rokom dospijeca dužim od jedne godine gdje pojavni oblici ostaju isti, dok je kratkotrajna imovina zapravo imovina s rokom dospijeca do jedne godine. Kratkotrajnu imovinu dijelimo na zalihe, kratkotrajna potraživanja, kratkotrajnu financijsku imovinu te novac u banci i blagajni. Zalihe smatramo različitim resursima koji su u vlasništvu poduzeća, ali ih ona trenutno ne koriste. Zalihe dijelimo na zalihe sirovina i materijala, rezervnih dijelova, sitnog inventara, autoguma i ambalaže.

Kratkotrajna potraživanja jesu pravo potraživanja isporuke dobara, usluga ili duga s rokom dospijeca do jedne godine. Kratkotrajna potraživanja dijelimo na potraživanja od kupaca, od radnika, od države te za prodaju putem kartica. U kratkotrajnu financijsku imovinu ubrajamo dionice, dužničke vrijednosne papire, dane zajmove, primljene čekove i primljene mjenice. Pod novcem u banci i blagajni podrazumijevamo novac na transakcijskom računu, žiroračun prijelazni konto, devizni račun, izdvojena novčana sredstva, akreditive te blagajničko poslovanje.

Poduzeće Podravka d.d. nastalo je 1947. godine. Najpoznatija je po univerzalnom dodatku jelina zvanom Vegeta koji se izvozi u preko 40 zemalja diljem svijeta. Danas je poznata i po mnogim drugim brendovima koji su postali dio poduzeća. Tržišta na kojima poduzeće Podravka d.d. posluje jesu Adria tržište odnosno područje Republike Hrvatske i tržište jugoistočne Europe. U 2019. godini udio kratkotrajne imovine u ukupnoj imovini iznosi 31,23%, a udio dugotrajne imovine u ukupnoj imovini iznosi 68,77%, dok je u 2018. godini udio kratkotrajne imovine u ukupnoj imovini iznosi 33,14%, a udio dugotrajne imovine u ukupnoj imovini iznosi 66,86%. Iz čega možemo zaključiti kako je došlo do smanjenja udjela kratkotrajne i povećanja dugotrajne imovine u periodu od godine dana u ukupnoj imovini poduzeća. Poduzeće se kod računovodstvenih politika služi Međunarodnim standardima financijskog

izvještavanja. Za analizu strukture kratkotrajne imovine, uzete su 2018. i 2019. godina i u obje godine najveći udio imala su potraživanja od kupaca i ostala potraživanja s udjelom većim od 50% u ukupnoj kratkotrajnoj imovini, a u obje godine najniži udio imala je financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak i to u udjelu ne većem od 0,03% u ukupnoj kratkotrajnoj imovini.

LITERATURA

Knjige:

Gulin, D.; Vašiček, V.; Dragija Kostić, M.; Dražić Lutilsky, I.; Hladika, M.; Perčević, H. (2018.) - "RAČUNOVODSTVO II-evidentiranje poslovnih procesa", Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika

Gulin D.; Janković S.; Dražić Lutilsky I.; Perčević H.; Peršić M.; Vašiček V. (2011) - "UPRAVLJAČKO RAČUNOVODSTVO", Zagreb: Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika – RIF

Žager K., Tušek B., Sačer Mamić I., Mališ Sever S., Žager, L., (2016.) - "Računovodstvo I : računovodstvo za neračunovođe", Zagreb : [Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika](#)

Časopis:

mr. sc. Baica Z., " Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i pogreške (primjena HSFI 3)", Računovodstvo, 11/2011. <https://www.racunovodstvo-porezi.hr/sites/default/files/casopisprivitak/ripup-2011-11-036.pdf>

Web:

<https://www.podravka.hr/>

Dr. sc. Perčević H., "Financijski izvještaji i elementi financijskih izvještaja" <http://www.efzg.unizg.hr/UserDocImages/RAC/hpercevic/racunovodstvo/Financijski%20izvj e%C5%A1taji.pdf>

Mr. sc. Vinković Kravaica A., " RAČUNOVODSTVO ZA PODUZETNIKE " https://www.veleri.hr/files/datotekep/nastavni_materijali/k_poduzetnistvo_2/4%20-%20Imovina,%20dugovi%20i%20vl.kap_..pdf

NN 95/2016 (20.10.2016.), „Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja“

SAŽETAK

Imovina je resurs koji nosi određenu ekonomsku korist vlasniku ili korisniku iste. Prema pojavnom obliku dijelimo ju na novac, materijalne stvari i potraživanja i ostala prava, na plaćene troškove budućeg razdoblja i aktivna vremenska razgraničenja. Također imovina se dijeli na dugotrajnu i kratkotrajnu što ovisi o njenom pojavnom obliku te načinu korištenja u poslovanju. Kada govorimo o dugotrajnoj imovini, obuhvaća se imovina koja ima rok korištenja duži od jedne godine i kojoj njen pojavni oblik ostaje isti u više poslovnih procesa. Kada pak govorimo o kratkotrajnoj imovini, obuhvaća se imovina za koju će biti utrošena u jednom proizvodnom procesu te ima rok do godine dana. Kratkotrajna imovina podrazumijeva zalihe, potraživanja, financijsku imovinu te novac u banci i blagajni.

U radu je prikazano je računovodstvo kratkotrajne imovine poduzeća Podravka d.d.. Prikazana je kratkotrajna imovina poduzeća te usvojene računovodstvene politike za kratkotrajnu imovinu i struktura kratkotrajne imovine. Poduzeće Podravka d.d. jedno je od najjačih poduzeća na ovim prostorima u prehrambenoj industriji te se proširila na razna tržišta odnosno na tržište Republike Hrvatske i tržište jugoistočne Europe, iako njene proizvode možemo pronaći svugdje u svijetu. Što se tiče računovodstvene politike poduzeće koristi Međunarodne standarde financijskog izvještavanja. Struktura kratkotrajne imovine obuhvaćena je kroz dvije promatrane godine. U obje godine najveći udio imala su potraživanja od kupaca i ostala potraživanja s udjelom većim od 50%. Također u obje godine najniži udio imala je financijska imovina po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak i to u udjelu nižem od 0,03%.

SUMMARY

An asset is a resource that brings a certain economic benefit to its owner or user. According to its appearance, we divide it into money, material things and receivables and other rights, paid expenses for the future period and accrued expenses. Also, assets are divided into long-term and short-term, which depends on its appearance and the way it is used in business. When we talk about fixed assets, we include assets that have a useful life of more than one year and whose appearance remains the same in several business processes. When we talk about current assets, it includes assets that will be spent in one production process and has a period of up to one year. Current assets include inventories, receivables, financial assets and cash at bank and in hand.

The paper presents the accounting of current assets of the company Podravka d.d. The short-term assets of the company and the adopted accounting policies for current assets and the structure of current assets are presented. Podravka d.d. is one of the strongest companies in this area in the food industry and has expanded to various markets, ie the market of the Republic of Croatia and the market of Southeast Europe, although its products can be found everywhere in the world. Regarding accounting policy, the company uses International Financial Reporting Standards. The structure of current assets is included in the two observed years. In both years, trade receivables and other receivables with a share of more than 50% had the largest share. Also in both years, the lowest share was held by financial assets at fair value through profit or loss, on a share lower than 0.03%.